

Årsrapport 2025

De særskilte tjenestene mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold

Buudir

POLITIET

UDI

Helsedirektoratet

udir

Årsrapport 2025

BARNE-, UNGDOMS- OG
FAMILIEDIREKTORATET (BUFDIR)

Postadresse (Bufdir):

Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse (Bufdir):

Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord (Bufdir):

466 15 000

Bestilling:

bufetat.no/bestilling

INTEGRERINGS- OG
MANGFOLDSDIREKTORATET (IMDi)

Postadresse (Imdi):

Postboks 672
8508 Narvik

Besøksadresse (Imdi):

Tollbugata 20
0152 Oslo

Sentralbord (Imdi):

241 68 800

Bestilling:

Imdi.no/bestilling

ISBN:
978-82-8286-413-8

Design:
IMDi

Illustrasjoner:
Esra Røise for IMDi

Bufdir.no
Imdi.no

Forord

De særskilte tjenestene skal bidra til å forebygge og gi råd og veiledning i saker som omhandler negativ sosial kontroll og æresmotivert vold.

For 2024 ble det for første gang utarbeidet en felles årsrapport for de særskilte tjenestene – som et ledd i å styrke helheten, samordningen og kunnskapsgrunnlaget på feltet.¹ Også årsrapporten for 2025 er utarbeidet i fellesskap av tjenestene.

De særskilte tjenestene er

- Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (Kompetanseteamet)
- IMDis mangfoldsrådgivere (mangfoldsrådgiverne)
- spesialutsendingene for integreringssaker (spesialutsendingene)
- IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (IMDis fagteam)

Det er disse tjenestene som utgjør rapportens «vi». Årsrapporten for 2025 inneholder statistikk og analyser knyttet til enkeltsakene som Kompetanseteamet, mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene har jobbet med gjennom året, og beskriver innsatsen og erfaringene til de særskilte tjenestene. I tillegg løfter vi frem aktuelle problemstillinger og belyser utviklingen på feltet.

Vi har fått innspill til årsrapporten fra følgende syv direktorater: Utlendingsdirektoratet (UDI), Helsedirektoratet (Hdir), Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir), Politidirektoratet (POD), Utdanningsdirektoratet (Udir), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Vi håper at rapporten vil bidra til ny innsikt og danne et godt kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold.

¹Årsrapport 2024. De særskilte tjenestene mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (pdf).

Innhold

	Sammendrag	VI
	Summary	VII
	Definisjoner og sentrale begreper	VIII
1	De særskilte tjenestene mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold	1
2	Tall og vurderinger	5
	2.1. Hva tallene ikke viser	6
	2.2. Hvor mange saker har de særskilte tjenestene jobbet med i 2025?	7
	2.3. Hva er hovedbekymringen til dem som henvender seg?	8
	2.3.1. Kompetanseteamet	10
	2.3.2. Mangfoldsrådgiverne	11
	2.3.3. Spesialutsendingene	12
	2.4. Saker fordelt på kjønn og alder	13
	2.4.1 Kompetanseteamet	13
	2.4.2 Mangfoldsrådgiverne	14
	2.4.3 Spesialutsendingene	14
	2.5. Saker fordelt på landbakgrunn	15
	2.6. Hvem henvender seg til de særskilte tjenestene?	18
	2.6.1 Hvem henvender seg til mangfoldsrådgiverne?	18
	2.6.2 Hvem henvender seg til spesialutsendingene?	18
	2.6.3 Hvem henvender seg til Kompetanseteamet?	19
	2.7 Utsatte i utlandet	23
	2.8 Bo- og støttetilbudet	24
3	Erfaringer og aktuelle problemstillinger	25
	3.1. Risiko for utnyttelse av sårbare barn og unge	26
	3.1.1. Case: En ungdom i krysspress mellom familie, ære og utenforskap	27
	3.1.2. Negativ sosial kontroll, æresmotivert vold og ungdomskriminalitet	28
	3.2 Sammensatt krysspress	29
	3.2.1 Case: Å leve et skjult liv for å bevare familiens ære	29
	3.2.2 Sammensatt krysspress og risiko for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold	30
	3.3 Tverrfaglig oppfølging i komplekse saker	31
4	Forebygging og kompetanseheving	33
	4.1. Forebyggende arbeid	34
	4.1.1 Forebyggende arbeid med barn, unge og voksne	34
	4.1.2 Forebyggende arbeid rettet mot foreldre og endringsarbeid i familien	35
	4.2 Kompetanseheving	35
	4.2.1 IMDis fagteam	36
	4.2.2 Mangfoldsrådgiverne	37

4.2.3	Spesialutsendingene for integreringssaker	37
4.2.4	Kompetanseteamet	37
5	Samlet innsats og veien videre	39
5.1	De særskilte tjenestenes samlede innsats for 2025	40
5.2	Videre innsats	40
	Vedlegg: Statistikk	43
	Tabelloversikt	44
	Statistikk over Kompetanseteamets saker	45
	Statistikk over mangfoldsrådgivernes saker	48
	Statistikk over spesialutsendingenes saker	50

Sammendrag

De særskilte tjenestene² hadde høy aktivitet i 2025. Mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene for intergreringssaker har hatt en økning i antall nye enkeltsaker fra 2024 til 2025, mens Kompetanseteamet har hatt en liten nedgang.

Økning i antall nye registrerte enkeltsaker kan henge sammen med at de særskilte tjenestene har blitt mer kjent, og at flere utsatte dermed vet hvor de kan få hjelp. Vi har nådd flere i det ordinære tjenesteapparatet med kompetanseheving. Styrket fenomenforståelse i tjenesteapparatet bidrar til at flere utsatte får hjelp der. En del av disse vil bli henvist videre til de særskilte tjenestene.

Etter flere år med sterk økning i antall enkeltsaker er ressursene i Kompetanseteamet styrket, og vi har fått flere mangfoldsrådgivere. Denne kapasitetsøkningen har også sammenheng med veksten i saksmengden. I 2025 ga Kompetanseteamet råd og veiledning eller annen bistand i 1360 enkeltsaker, mangfoldsrådgiverne ga veiledning og oppfølging i 1101 enkeltsaker, og spesialutsendingene ga veiledning eller annen bistand i 384 enkeltsaker.

De vanligste bekymringene i sakene dreier seg om negativ sosial kontroll, trusler og vold samt ufrivillig opphold i utlandet. Sakene er gjerne komplekse, og ofte er det flere bekymringer i én sak. Likevel registreres bare én hovedbekymring per sak.

Tjenestene har ulike oppgaver og jobber med ulike målgrupper. Vi dekker et behov både hos enkeltpersoner som henvender seg for råd og bistand, og hos ansatte i tjenesteapparatet. Sakene kan gjelde barn, unge, voksne og familier i vanskelige og sammensatte livssituasjoner. Derfor må vi tilpasse arbeidet til ulike behov. Hvor godt vi kan møte behovene, avhenger også av kapasiteten vår.

Over tid har styrkingen av de særskilte tjenestene økt tilgjengeligheten og bidratt til et mer likeverdig tilbud nasjonalt.

Antall saker gir ikke et fullstendig bilde av omfanget av negativ sosial kontroll og æresmotivert vold i Norge, men gir en indikasjon på etterspørsel etter råd og veiledning.

Summary

The specialised services² had high activity in 2025. The diversity advisers experienced a significant increase in their number of individual cases. There was also an increase in cases handled by the special representatives for integration, while the Expert Team reported a slight decrease compared to 2024.

The increase in enquiries may be related to the fact that the specialised services reach many in the regular service system through capacity-building and various professional events. Strengthened understanding of the phenomena contributes to earlier identification of risk and support needs among vulnerable individuals. It may also be that more vulnerable individuals are aware of where they can access support, and therefore seek help from the support services.

Following several years of an increase in the number of individual cases, resources in the Expert Team have been strengthened and the number of diversity advisers has increased. The rise in cases is also linked to this increase in capacity.

In 2025, the Expert Team provided advice, guidance, or other assistance in 1360 individual cases; the

diversity advisers provided guidance and follow-up in 1101 individual cases; and the special envoys for integration issues provided guidance or other assistance in 384 individual cases.

The most frequent main concerns in the cases were negative social control, threats and violence, and involuntary stays abroad. The cases handled by the specialised services can be complex, and often involve several concerns. However, only one main concern is registered for each case.

The services have different mandates and work with different target groups. The services meet a need for both individuals seeking advice and support and for frontline professionals. Cases may involve children, young people, adults and families in complex and challenging life situations. The specialised services must therefore adapt their work to different needs. How well the services are able to meet these needs also depends on capacity.

The strengthening of the specialised services has contributed to improved quality, greater accessibility, and a more equitable service provision nationwide.

The number of cases does not provide a complete picture of the scope of negative social control and honour-based violence in Norway, but it does indicate the level of demand for advice and guidance.

Definisjoner og sentrale begreper

Nedenfor definerer vi noen sentrale begreper vi bruker i rapporten. Begrepene er også brukt på samme måte i regjeringens handlingsplan Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold 2025–2028.³

Med **vold** menes «enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil».⁴ Volden kan være fysisk, psykisk, seksuell, materiell, økonomisk, digital og latent. Ofte opptrer flere av disse voldstypene samtidig og danner et sammensatt uttrykk.

Negativ sosial kontroll er bruk av press, oppsyn, trusler, tvang eller annet som systematisk begrenser en person i å utfolde seg eller gjentatte ganger hindrer personen i å ta selvstendige valg om eget liv og egen framtid. Når man vurderer om et handlingsmønster utgjør negativ sosial kontroll, skal man ta hensyn til den kontrollerte personens alder og utvikling, og til prinsippet om barnets beste. Den utsattes opplevelse av kontroll og vold skal tillegges vekt. Kontrollen kan ha til hensikt å sikre at personen lever i tråd med familiens eller gruppens normer, blant annet for å bevare eller gjenopprette ære eller anseelse. Kontrollen kan også ha andre motiver.

Æresmotivert vold er fysisk og psykisk vold som utøves mot en person med sikte på å forebygge ærestap eller gjenopprette ære i familier, slekt eller

samfunn der sosial anseelse regnes som et kollektivt anliggende. Æresmotivert vold kan skje i familier og grupper hvor det forventes at enkeltpersonene innretter seg etter fellesskapet, og hvor hver enkelt har et ansvar for at familien og gruppen har et godt rykte. Æresmotivert vold kan omfatte ulike former for negativ sosial kontroll og alvorlige straffbare handlinger som vold i nære relasjoner, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og æresdrap.

Tvangsekteskap er ekteskapsinngåelse der én av eller begge ektefellene ikke kan velge å forbli ugift uten å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press. Tvangsekteskap er en form for vold i nære relasjoner og kan i praksis også innebære at den enkelte ikke har mulighet til å forbli ugift, bryte en forlovelse eller et inngått ekteskap eller velge en partner på tvers av familiens ønsker, uten å bli utsatt for represalier.

Tvangsekteskap er forbudt i Norge, uavhengig av personens alder og om ekteskapet er inngått i Norge eller utlandet. Utenomrettslige ekteskap er ikke ekteskap etter norsk lov, men ekteskapslignende forbindelser inngått i samsvar med religiøse eller kulturelle tradisjoner, i Norge eller i utlandet. Det kan oppleves og behandles som ekteskap av partene selv og miljøet rundt dem, og i partenes opprinnelsesland. Utenomrettslige tvangsekteskap er forbudt etter straffeloven, på samme måte som tvangsekteskap.

Barneekteskap er ekteskap der den ene eller begge

³ Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2025). [Handlingsplan: Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold 2025–2028 \(pdf\)](#). Heretter omtalt som Sjef i eget liv.

⁴ Isdal, P. (2000). Meningen med volden. Oslo: Kommuneforlaget.

som gifter seg, er under 18 år. I ekteskapsloven er det en absolutt grense på 18 år for å inngå ekteskap i Norge. Ekteskap som er inngått i utlandet, hvor én eller begge var under 18 år, anerkjennes som hovedregel ikke i Norge.⁵ Et barneekteskap inngått med noen under 16 år er forbudt etter straffeloven.

Kjønnslemlestelse er en fellesbetegnelse på ulike typer inngrep, med ulik alvorlighetsgrad, som skader jenter og kvinners kjønnsorgan. Kjønnslemlestelse kan ha store fysiske og psykiske konsekvenser for den som er utsatt, og er ofte forbundet med smerter, underlivsplager og seksuelle plager.

Ufrivillig utenlandsopphold innebærer at en person blir sendt, tatt med til eller etterlatt i utlandet mot sin vilje. Begrepet omfatter også situasjoner der personen i utgangspunktet har reist frivillig, men senere blir hindret fra å returnere til Norge. Tilbakeholdelse kan skje gjennom fysisk kontroll, men også ved at personen fratras mobiltelefon, pass, penger, bankkort, oppholdskort eller andre nødvendige dokumenter og ressurser, slik at retur blir umulig. I handlingsplanen Sjef i eget liv benyttes begrepet **skadelig utenlandsopphold** om situasjoner der personer risikerer eller utsettes for skadelige handlinger mens de er i utlan-

det. Et utenlandsopphold kan imidlertid være ufrivillig også uten at slike handlinger forekommer. Ufrivillig utenlandsopphold er dermed et videre begrep enn skadelig utenlandsopphold.

Særlig utsatte grupper er personer som er sårbare for å bli utsatt for negativ sosial kontroll. Forskning viser at unge med innvandrerbakgrunn, spesielt jenter og kvinner, er særlig utsatt.⁶ Det samme gjelder personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet (lhbt+), uavhengig av om de har innvandrerbakgrunn.

Andre utsatte grupper kan være

- nyankomne flyktninger og innvandrere
- enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger
- personer med funksjonsnedsettelse
- eldre personer som lever i et avhengighetsforhold
- personer i enkelte tros- og livssynssamfunn

⁵ Se ekteskapsloven §§ 18 b og 18 c.

⁶ Frøyland, L.R., Mathisen, T. & Smette, I. (2025). [Foreldrerestriksjoner og vold i hjemmet. En studie basert på UngVold 2023](#). NOVA Notat 3/2025. OsloMet – Storbyuniversitetet.

Kapittel 1

De særskilte tjenestene

De særskilte tjenestene har ansvar for å forebygge, avdekke og følge opp personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, inkludert tvangsekteskap, barneekteskap, kjønnslemlestelse og ufrivillige utenlandsopphold.

Tjenestene bidrar også til å styrke kompetansen i det ordinære tjenesteapparatet og fremmer tverretattlig samarbeid. Vi har en viktig rolle i å dele erfaringer og videreutvikle fagområdet. I tillegg gir vi råd og veiledning til tjenesteapparatet i enkeltsaker.

De særskilte tjenestene er statlige og er en støtte til det ordinære tjenesteapparatet, som skole, barnevern, Nav, politi og helse- og omsorgstjenester. For å sikre at personer som utsettes for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, får riktig hjelp til rett tid, er det avgjørende med godt samarbeid mellom tjenester. Vi samarbeider der det er mulig og til beste for den utsatte, både i enkeltsaker og gjennom felles innsats for kompetanseheving og kunnskapsdeling. De siste årene har vi også arbeidet målrettet for å gjøre tjenestene bedre kjent i førstelinjen og senke terskelen for å ta kontakt.

De særskilte tjenestene har også en sentral rolle i gjennomføringen av regjeringens handlingsplan Sjøf i eget liv.⁷ I det følgende presenterer vi de særskilte tjenestene hver for seg og beskriver deres ansvarssområder og arbeidsoppgaver.

IMDis mangfoldsrådgivere

IMDi har 69 [mangfoldsrådgivere](#) utplassert ved utvalgte ungdomsskoler, videregående skoler og voksenopplæringsentre i alle landets fylker.⁸ De gir råd og veiledning til elever og deltakere som står i fare for, eller er utsatt for, negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. I tillegg arbeider de forebyggende for å styrke bevisstheten om rettigheter, valg og handlingsrom. Det at mangfoldsrådgiverne er til stede i skolehverdagen, senker terskelen for å ta kontakt og bidrar til tidlig identifisering av personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. En annen viktig del av oppdraget deres er å bidra til

kompetanseheving hos ansatte i skolen og i øvrige deler av tjenesteapparatet.

Spesialutsendingene for integreringssaker

[Spesialutsendingene](#) er stasjonert ved fire utvalgte norske utenriksstasjoner: Ankara i Tyrkia, Amman i Jordan, Islamabad i Pakistan og Nairobi i Kenya. De veileder også andre utenriksstasjoner i sin region. De gir råd, veiledning og bistand i saker der personer er eller står i fare for å bli utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. I tillegg til å bistå i enkeltsaker bidrar spesialutsendingene til å styrke kompetansen i utenriksstasjonen og i det norske tjenesteapparatet. Formålet er å forebygge og forhindre at personer sendes til utlandet mot sin vilje.

IMDis fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

[IMDis fagteam](#) har et nasjonalt mandat og arbeider med forebygging gjennom systematisk kompetanseheving særlig rettet mot skoler uten mangfoldsrådgiver, voksenopplæringsentre og flyktningtjenester. I tillegg tilbyr fagteamet kompetanseheving til andre offentlige tjenester og til frivillige organisasjoner. Formålet med fagteamets arbeid er å styrke tjenestenes handlingskompetanse, bidra til bedre samhandling og sikre at flere barn, unge og voksne får nødvendig hjelp og oppfølging i tråd med sine rettigheter. Fagteamet skal skape økt kjennskap til de særskilte tjenestene og har som mål å bidra til at flere utsatte tar kontakt med hjelpeapparatet.

Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

[Kompetanseteamet](#) er et nasjonalt, tverretattlig team som bistår tjenesteapparatet i hele landet i saker som gjelder negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Teamet gir råd, veiledning og kompetanseheving til offentlige tjenester og frivillige organisasjoner som møter utsatte i sitt arbeid. Teamet veileder også personer som selv tar kontakt, på vegne av seg selv eller familie og venner, med behov for hjelp.

⁷ Se faktaboks om utviklingen og styrkingen av de særskilte tjenestene over tid.

⁸ Mangfoldsrådgiverordningen besto per desember 2025 av 69 mangfoldsrådgivere.

Kompetanseteamet består av 14 representanter fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), Utlendingsdirektoratet (UDI), Politidirektoratet (POD), Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir), Helsedirektoratet (Hdir), Utdanningsdirektoratet (Udir) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Kompetanseteamet koordineres av Bufdir. Teamet har en sentral rolle i å støtte førstelinjetjenester, bidra til samordning i komplekse saker og styrke det samlede tjenestetilbudet på feltet.

I september 2025 ble Politidirektoratets stilling i Kompetanseteamet overført fra Kripos til seksjon for risikoanalyse og kriminalitetsforebygging ved Oslo politidistrikt. Stillingen inngår dermed i et fagmiljø med særskilt kompetanse på forebygging og risikovurdering av æresrelatert vold.

Særskilte ordninger under Kompetanseteamet

Kompetanseteamet ved Bufdir forvalter noen særskilte ordninger som skal bidra til å ivareta målgruppene for arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Nedenfor følger en kort omtale av disse.

Det nasjonale bo- og støttetilbudet

[Det nasjonale bo- og støttetilbudet](#) for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll koordineres av Bufdir ved Kompetanseteamet. Tilbudet driftes av fem utvalgte kommuner som mottar driftstilskudd fra Bufdir. Ved utgangen av 2025 besto tilbudet av 29 plasser. Målgruppen er voksne som har behov for sikkerhet og oppfølging. Både enkeltpersoner, par og foreldre med barn kan få plass i tilbudet, og beboerne har ulik bakgrunn, legning og kjønnsidentitet.

Bo- og støttetilbudet består av sikkerhetsklarerte leiligheter og kollektiv. De som får plass, kan bo der i inntil ni måneder. I denne perioden får de miljøterapeutisk oppfølging og hjelp til å etablere kontakt med relevante kommunale tjenester og frivillige organisasjoner. Når de flytter ut, skal tilbudet sikre at de får nødvendig videre oppfølging fra offentlige tjenester og frivillige organisasjoner, blant annet gjennom mentorordninger. Noen av botilbudene drifter også sosiale nettverk for nåværende og tidligere beboere.

Henvendelsene Kompetanseteamet får om personer med behov for plass, kommer i hovedsak fra krisesentrene, politiet og mangfoldsrådgiverne. I noen saker tar spesialutsendinger for integreringssaker kontakt med Kompetanseteamet om personer som skal returnere til Norge og har behov for sikkerhet og/eller oppfølging. Andre som henvender seg til bo- og støttetilbudet, er frivillige organisasjoner, Nav og personer som selv er utsatt.

I 2024 fikk Bufdir i oppdrag å planlegge, iverksette og evaluere en treårig pilot for et eget bo- og støttetilbud rettet mot personer som returnerer fra ufrivillige utenlandsopphold og har betydelige hjelpebehov og/eller tilleggsproblematikk. I motsetning til målgruppen for det ordinære tilbudet trenger ikke disse personene nødvendigvis å være utsatt for trusler i Norge; det er oppfølgingsbehovet etter utenlandsoppholdet som ligger til grunn for tildelingen av plasser i piloten.

Piloten er etablert som en utvidelse av det nasjonale bo- og støttetilbudet. Det er etablert to boliger for pilotmålgruppen, men målgruppen kan også tildeles plass i det ordinære botilbudet dersom dette vurderes som forsvarlig og det ikke går på bekostning av den ordinære målgruppen til bo- og støttetilbudet.

Refusjonsordningen for hjemreise til Norge

Bufdir ved Kompetanseteamet forvalter [refusjonsordningen for hjemreise til Norge](#) for personer som har blitt utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse, eller som står i fare for å bli det i nær framtid. Når en utsatt person oppholder seg i utlandet og ikke har mulighet til å finansiere hjemreisen selv, kan utenriksstasjonen søke Kompetanseteamet om refusjon på vegne av denne personen. Kompetanseteamet koordinerer også mottakelsen av personen i Norge når utenriksstasjonen ber om dette.

Det er hovedsakelig spesialutsendingene for integreringssaker som søker om refusjon og anmoder om koordinering, også i saker der konsulær bistand gis av andre ambassader.

Mentorordning for utsatte personer

Bufdir ved Kompetanseteamet koordinerer [Mentorhub](#), et nettverk av organisasjoner som tilbyr ulike mentortjenester. Organisasjonene som deltar, er Røde Kors (med Røde Kors-telefonen og mentorfamilie), Selvhjelp for innvandrere og flykninger (SEIF), Norske Kvinners Sanitetsforening, Hjelpekilden, Skeiv Verden, Oslo krisesenter.

Mentorordningen gir støtte til nåværende og tidligere beboere i bo- og støttetilbudet og til personer som har mistet kontakt med familien på grunn av negativ sosial kontroll eller æresmotivert vold.

Kapittel 2

Tall og vurderinger

Kompetanseteamet, mangfoldsrådgivere og spesialutsendingene for integreringssaker bistår offentlige tjenester, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner i konkrete saker. I denne delen av rapporten ses det nærmere på sakene disse tre særskilte tjenestene har jobbet med i 2025.⁹

2.1.

Hva tallene ikke viser

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold i Norge i dag. Det er grunn til å tro at mange ikke tør å oppsøke hjelp, og at det dermed er store mørketall. Manglende kompetanse i tjenestene og manglende kjennskap til de særskilte tjenestene kan også påvirke hvor mange saker de særskilte tjenestene følger opp.

I 2021 kartla Proba samfunnsanalyse omfanget av negativ sosial kontroll gjennom en landsomfattende undersøkelse blant elever i videregående skole. Undersøkelsen viser at de fleste unge opplever høy grad av selvbestemmelse, men at ungdom med innvandrerbakgrunn oftere enn andre rapporterer restriksjoner på flere livsområder, særlig knyttet til parforhold og seksualitet.¹⁰ Blant elever med innvandrerbakgrunn opplever jenter en god del mer kontroll i kjæresteforhold og vennsrelasjoner enn gutter gjør. Dette funnet underbygges også av andre undersøkelser.¹¹

Proba-undersøkelsen viser videre at mer enn én av ti elever med innvandrerbakgrunn er redde for å bli etterlatt i utlandet mot sin vilje, og at nær én av ti opplever å bli kontrollert av andre elever på skolen.¹²

En nyere studie basert på spørreundersøkelsen UngVold 2023 bekrefter at restriksjoner knyttet til kjærlighet og sex før ekteskapet er vanligere blant enkelte minoritetsungdommer enn majoritetsungdommer, særlig når det gjelder jenter.¹³ Studien viser også en sammenheng mellom enkelte former for foreldrerestriksjoner og det å være utsatt for vold i hjemmet.

Antallet saker de særskilte tjenestene registrerer, gir ikke et bilde av hvor mange mennesker i Norge som faktisk er utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Tallene viser heller ikke hvilken type oppfølging vi har gitt, hvor omfattende denne har vært, eller hvor mange ganger vi har gitt veiledning i hver sak. Antallet forteller bare hvor mange som har tatt kontakt med oss for råd eller bistand, i nye saker i 2025. I tillegg til disse nye sakene jobber mangfoldsrådgiverne, Kompetanseteamet og spesialutsendingene med saker som de har fulgt over flere år.

Siden 2021 har Kompetanseteamet, mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene registrert enkeltsaker etter en felles retningslinje. Vi bruker to statistikk-løsninger: én for Kompetanseteamet og én for mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene. All statistikk føres anonymt, slik at ingen enkeltpersoner kan identifiseres.

En sak kan omfatte veiledning eller oppfølging av en person som er utsatt for negativ sosial kontroll eller æresmotivert vold. Den kan også gjelde bistand til ansatte i tjenesteapparatet, til frivillige eller til andre enkeltpersoner som hjelper den utsatte. Noen tar kontakt fordi de mangler erfaring med tematikken, mens andre har høy kompetanse og søker sparring i komplekse saker eller ønsker et tverrfaglig blikk på mulige tiltak og løsninger. Vi kan også gi direkte oppfølging til personer som er utsatt. Den utsatte kan selv ta kontakt, eller tjenesteapparatet kan formidle kontakt videre.

Vi registrerer én sak per person, uavhengig av hvor mange henvendelser vi får i forbindelse med saken. Dermed fanger ikke statistikken opp hvor ulike sakene kan være i alvorlighetsgrad, eller hvordan vi bidrar i hver enkelt sak. En sak kan for eksempel gjelde en enkel henvendelse der en utsatt person eller en tjeneste får dekket sitt behov for veiledning i ett møte, eller der personen henvises videre i hjelpeapparatet. En sak kan også innebære flere samtaler med en utsatt som har store og /eller sammensatte hjelpebehov. For Kompetanseteamet kan én tjeneste dessuten henvende seg gjentatte ganger i samme sak. Noen ganger er det også nødvendig å veilede

⁹ Ettersom IMDis fagteam ikke veileder i enkeltsaker, omtales ikke deres arbeid i denne delen av rapporten.

¹⁰ Proba samfunnsanalyse. (2021). [Omfang av negativ sosial kontroll \(pdf\)](#). Proba-rapport 2021-10.

¹¹ Friberg, J.H. & Bjørnset, M. (2019). [Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll \(pdf\)](#). Fafo-rapport 2019:01. Fafo.

Hafstad, G.S. & Augusti, E.-M. (2019). [Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten \(pdf\)](#). Rapport nr. 4 2019. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Smette, I., Hyggen, C. & Bredal, A. (2021). Foreldrerestriksjoner blant minoritetsungdom: Omfang og mønstre i og utenfor skolen. Tidsskrift for samfunnsforskning, 62(1), 5–26. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>

¹² Proba samfunnsanalyse. (2021). Omfang av negativ sosial kontroll. Proba-rapport 2021-10.

¹³ Frøyland, L.R., Mathisen, T. & Smette, I. (2025). [Foreldrerestriksjoner og vold i hjemmet. En studie basert på UngVold 2023](#). NOVA Notat 3/2025. OsloMet – Storbyuniversitetet.

flere tjenester i samme sak, og noen ganger har en tjeneste behov for veiledning i spørsmål som ikke er knyttet til eget lovverk.

En person eller en instans kan velge å kontakte flere av de særskilte tjenestene for å få råd og veiledning i samme sak. Det betyr at samme sak kan være registrert i statistikkløsningen til flere av tjenestene. Antall saker per tjeneste kan dermed ikke summeres til et samlet saksantall for tjenestene som helhet. Det kan likevel være nyttig å se tallene i sammenheng.

2.2
Hvor mange saker har de særskilte tjenestene jobbet med i 2025?

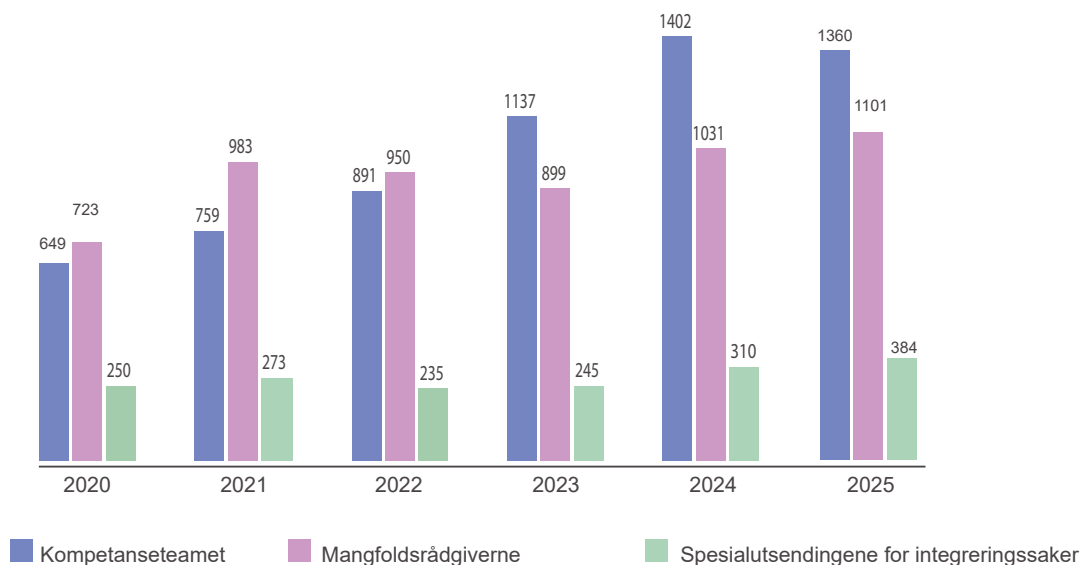
Kompetanseteamet ga råd og veiledning, eller bisto på annen måte, i 1360 nye enkeltsaker i 2025. Dette er 43 færre saker enn året før. Nedgangen vurderes som beskjeden og kommer etter flere år med stor økning i saksmengden.

Kompetanseteamet har imidlertid registrert en stor økning i antallet utlendingssaker.¹⁴ I 2025 har teamet registrert 378 slike saker, mot 252 i 2024. En mulig forklaring på økningen kan være at UDI i 2025 styrket sin representasjon i Kompetanseteamet med en ekstra ressurs. UDI har nå to representanter i teamet og dermed større kapasitet til å veilede i saker.

I 2025 ga mangfoldsrådgiverne veiledning og oppfølging i 1101 enkeltsaker som omhandlet negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Dette er en økning på 7 prosent fra 2024 og det høyeste antallet saker mangfoldsrådgiverne har rapportert inn siden ordningen ble opprettet i 2008. Antall henvendelser fra personer som selv er utsatt, gikk noe ned fra 2024 til 2025. Økningen i antall saker skyldes i stor grad flere henvendelser fra personer i tjenesteapparatet. Det er vanskelig å si med sikkerhet hva som ligger bak denne utviklingen, men den kan tyde på at tjenesteapparatet har fått mer kunnskap om temaet og bedre kjennskap til mangfoldsrådgiverordningen. Økningen kan også indikere at flere saker identifiseres og følges opp tidligere, før eventuell eskalering. I løpet av de siste 2 årene har 10 nye skoler fått en mangfoldsrådgiver utplassert. Også dette har bidratt til økningen i antall saker.

Antall saker der spesialutsendingene ga veiledning og råd, økte med 24 prosent – fra 310 saker i 2024 til 384 saker i 2025. Som i tidligere år gjaldt flertallet av sakene (omtrent 64 prosent) ufrivillig utenlandsopphold. Økningen i antall saker kan antageligvis skyldes at ordningen har blitt bedre kjent, og at problematikken knyttet til ufrivillig utenlandsopphold har fått økt oppmerksomhet.

Totalt antall saker i 2020 - 2025 for de særskilte tjenestene

¹⁴ De særskilte tjenestene registrerer en sak som utlendingssak når den gjelder en utlending (person uten norsk statsborgerskap) og det er spørsmål knyttet til opphold eller beskyttelse (asyl) eller personen har søkt familieinnvandring med en norsk statsborger.

2.3.

Hva er hovedbekymringen til dem som henvender seg?

Det vi kaller «hovedbekymringen» i en sak, blir registrert ut fra den mest alvorlige bekymringen til den som henvender seg, på det tidspunktet den første

henvendelsen om saken kommer til Kompetanseteamet, en mangfoldsrådgiver eller en spesialutsending for integreringssaker.

Sakene kan være komplekse, og ofte er det flere bekymringer i en sak. Likevel registrerer vi kun én hovedbekymring per sak.¹⁵

Hovedbekymringskategoriene vi bruker, er

- › negativ sosial kontroll
- › trusler og vold
- › frykt for tvangsekteskap
- › gjennomført tvangsekteskap
- › tvunget til å forbli i ekteskapet
- › frykt for barneekteskap
- › gjennomført barneekteskap
- › frykt for kjønnslemlestelse
- › gjennomført kjønnslemlestelse
- › informasjon om helsehjelp knyttet til kjønnslemlestelse
- › frykt for ufrivillig opphold i utlandet
- › ufrivillig opphold i utlandet

Kategoriene med «gjennomført» er saker hvor tjenestene har fått bekreftet fra den utsatte at det er gjennomført for eksempel et tvangsekteskap eller en kjønnslemlestelse. I kategoriene med «frykt for» registreres saker som både omhandler «frykt for» at noe skal skje, for eksempel en bekymring for at noen¹⁶ skal bli tatt med til utlandet og der det er mistanke om at noe allerede har skjedd, for eksempel at noen allerede er tatt med til et ufrivillig utenlandsopphold.

Diagrammene nedenfor illustrerer hvilke bekymringer som går igjen i sakene, gruppert i seks overordnede temaer.¹⁷ Disse er trusler og vold, ufrivillig opphold i utlandet (inkludert frykt for ufrivillig opphold i utlandet), negativ sosial kontroll, tvangsekteskap (inkludert frykt for tvangsekteskap og tvang til å forbli i ekteskapet), kjønnslemlestelse (inkludert bekymringer som frykt for kjønnslemlestelse og behov for helsehjelp etter gjennomført inngrep)

og barneekteskap (inkludert frykt for barneekteskap).

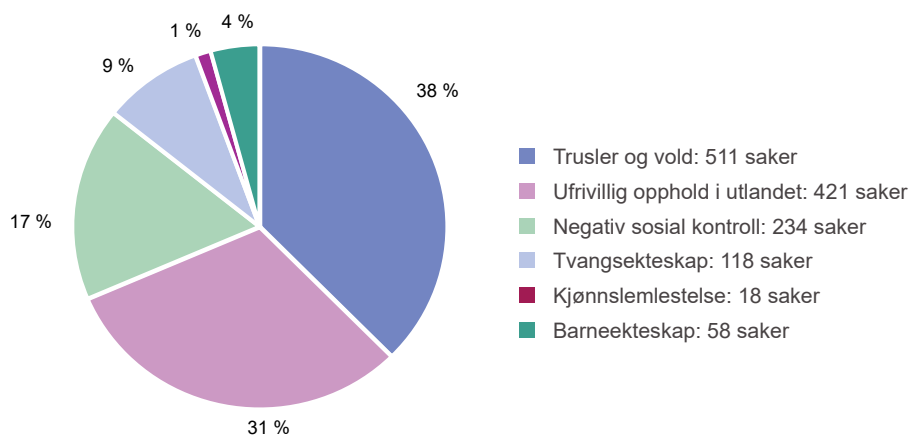
I statistikkvedlegget bakerst i rapporten finner du en mer detaljert oversikt over antall henvendelser i hver hovedbekymringskategori. Ettersom diagrammene nedenfor er gruppert i seks overordnede temaer, er det ikke fullt samsvar mellom dem og tabellene i vedlegget.

¹⁵ Det som registreres som «hovedbekymringen» i en sak, er den mest alvorlige bekymringen idet en person eller tjeneste henvender seg til Kompetanseteamet, en mangfoldsrådgiver eller en spesialutsending.

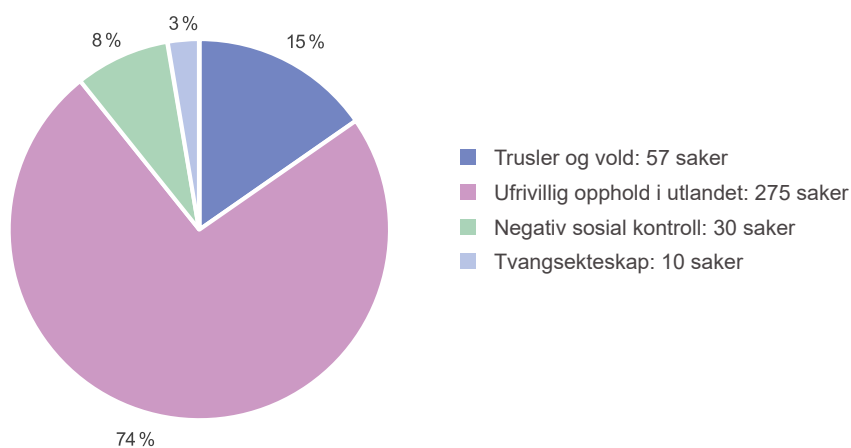
¹⁶ Bekymringen kan også komme fra den utsatte selv.

¹⁷ Prosenttallene i diagrammene er rundet av til hele tall. For å unngå å identifisere noen oppgjer vi ikke antall i kategorier med under syv saker.

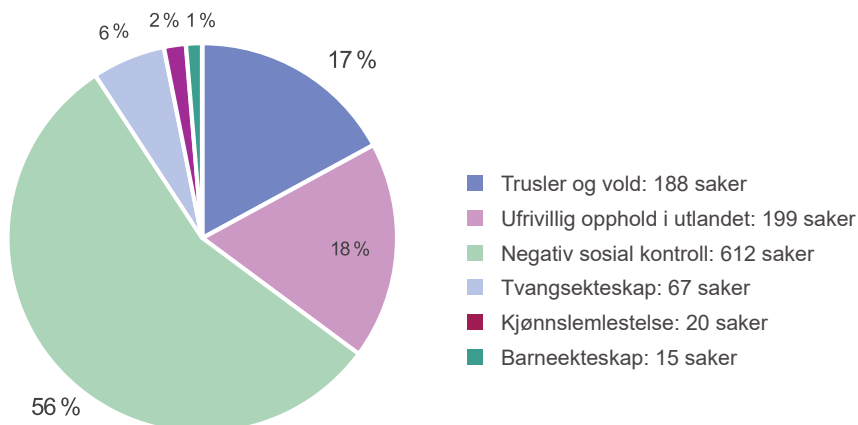
Kompetanseteamet

Spesialutsendingene for integreringsaker

Mangfoldsrådgivere

I det følgende ser vi nærmere på de ulike hovedbetyringskategoriene og hvilke typer saker de særskilte tjenestene arbeidet med i 2025.

2.3.1

Kompetanseteamet

Sammenlignet med 2024 viser tallene for 2025 at Kompetanseteamet fortsatt håndterer saker innenfor et bredt spekter av hovedbetyringskategorier. Fordelingen mellom kategoriene er i hovedsak den samme som tidligere år, men med flere tydelige endringer i både omfang og andeler.

Antall saker om *ufrivillig utenlandsopphold* gikk opp fra 252 i 2024 til 274 i 2025. Andelen av den samlede saksmengden økte samtidig fra 18 prosent til 20 prosent, noe som indikerer at denne problematikken utgjør en stadig større del av Kompetanseteamets arbeid.

Når det gjelder saker om *frykt for ufrivillig utenlandsopphold*, sank antallet fra 173 til 147. Andelen sank tilsvarende, fra 12 til 11 prosent, men disse sakene utgjør fortsatt en betydelig del av den samlede saksmengden.

Antallet saker med hovedbetyringskategorien **trusler og vold** økte fra 455 i 2024 til 511 i 2025. I andel av den samlede saksmengden økte de fra 32 til 38 prosent. Trusler og vold er dermed den mest fremtredende hovedbetyringskategorien i Kompetanseteamets saker i 2025. Alvorlighetsgraden i sakene spenner fra mindre alvorlige enkelthendelser til svært alvorlige og langvarige voldsregimer.

Antall saker der *negativ sosial kontroll* er registrert som hovedbetyringskategori gikk noe ned, fra 247 saker (18 prosent) i 2024 til 234 saker (17 prosent) i 2025. Endringen er relativt liten og indikerer en stabil forekomst av denne typen problemstillinger.

Saker knyttet til *tvangsekteskap* utgjør en liten andel av Kompetanseteamets samlede saksmengde. Antall saker om *gjennomført tvangsekteskap* gikk ned fra 18 i 2024 til 14 i 2025, mens saker om *frykt for tvangsekteskap* sank fra 146 (10 prosent) til 95 (7 prosent). Kompetanseteamet erfarer at mange utsatte har høy terskel for å be om hjelp, blant annet som følge av

sterkt press fra familien, frykt for alvorlige represalier, usikkerhet knyttet til økonomi og frykt for å miste kontakten med familien. Det kan også skyldes i hvilken grad tjenesteapparatet klarer å identifisere sakene når de utsatte i liten grad gir eksplisitt uttrykk for at de er blitt eller skal bli tvangsgiftet.

Antall saker som gjelder *gjennomført barneekteskap*, gikk noe ned – fra 11 i 2024 til 8 i 2025. Samtidig økte antall saker med hovedbetyringskategorien *frykt for barneekteskap* fra 35 i 2024 til 50 (4 prosent) i 2025. Økningen kan henge sammen med mer oppmerksomhet og mer forebyggende arbeid i de ordinære tjenestene, særlig i saker med betyring knyttet til forestående utenlandsreiser eller andre risikofaktorer. I noen saker er det også mistanke om at jenter og unge kvinner som kommer til Norge og søker beskyttelse, kan ha vært gift som barn før ankomst. Betyringen knytter seg blant annet til risiko for religiøse utenomrettslige ekteskap, i noen tilfeller med personer som er bosatt i Norge. Uavhengig av om betyringen bygger på konkrete funn eller mer generelle forhold, registrerer vi den betyringen instansen oppgir – frykt for barneekteskap – som hovedbetyringskategorien i saken.

Når det gjelder *frykt for kjønnslemlestelse*, viser tallene en betydelig nedgang – fra 51 saker i 2024 til 17 i 2025. Kompetanseteamet ser med betyring på denne utviklingen. Nedgangen kan henge sammen med manglende oppmerksomhet rundt tematikken over flere år og utfordringer knyttet til identifisering av risikofaktorer i tjenesteapparatet. Kompetanseteamet ser et stort behov for å øke innsatsen på dette feltet, blant annet gjennom å heve kompetansen i hjelpeapparatet og delta i fora der kjønnslemlestelse er tema.

Kompetanseteamet registrerer også i 2025 svært få saker som omhandler betyring for *negativ sosial kontroll i trossamfunn*. Det lave antallet kan henge sammen med at få saker blir avdekket i tjenesteapparatet, blant annet som følge av lav fenomenkompetanse. En ny forskningsrapport fra NOVA¹⁸ gir viktig innsikt i hvordan slik kontroll ser ut og oppleves for barn. Rapporten analyserer også hvordan denne kontrollen kan forringe barns rett til med- og selvbestemmelse, noe tjenesteapparatet bør rette mer oppmerksomhet mot. Kompetanseteamet vil fortsette å styrke kompetansen i tjenesteapparatet,

¹⁸ Smette, I., Bredal, A. & Rinde, K. (2025). [En segregert barndom. Oppvekst i bokstavn kristine trossamfunn i Norge](#). NOVA Rapport 10/2025. OsloMet – Storbyuniversitetet.

slik at barn og voksne som tør å be om hjelp, møter trygge fagpersoner med nødvendig kunnskap. I samarbeid med Hjelpeskilden og de regionale ressurs-sentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) har Kompetanseteamet holdt flere hele fagdager om tematikken i 2025, med flere hundre deltakere fra tjenesteapparatet.

2.3.2

Mangfoldsrådgiverne

Sammenlignet med 2024 viser tallene for 2025 både økninger og noen mindre reduksjoner i omfanget av de ulike hovedbekymringene i sakene til mangfoldsrådgiverne.

Negativ sosial kontroll utgjør fortsatt den klart største hovedbekymringen i sakene hos mangfoldsrådgiverne. Antall saker gikk litt ned fra 2024 til 2025 – fra 626 til 612. I andel av saksmengden sank de fra 61 til 56 prosent. Dette kan tyde på at problemstillinger knyttet til negativ sosial kontroll i økende grad inngår i mer sammensatte saker, der andre bekymringer vurderes som mer fremtredende.

Den negative sosiale kontrollen i disse sakene utøves av ulike personer og på ulike arenaer. Noen av sakene omhandler negativ sosial kontroll som forekommer mellom elever i skolemiljøet. Dette er en problematikk mangfoldsrådgiverne rapporterer at de jobber stadig mer med. Mangfoldsrådgiverne har i 2025 håndtert saker som gjelder negativ sosial kontroll på skolen mellom kjærester, søsken, elever med samme landbakgrunn eller innad i vennegjenger. En persons seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk kan også være årsak til at vedkommende utsettes for negativ sosial kontroll.

Antall saker knyttet til *trusler og vold* gikk også litt ned, fra 195 i 2024 til 188 i 2025. Andelen av den samlede saksmengden gikk ned fra 19 til 17 prosent, noe som kan indikere relativ vekst i andre sakskategorier.

Antall saker som gjelder *ufrivillig utenlandsopphold*, økte fra 26 (3 prosent) i 2024 til 57 (5 prosent) i 2025. Saker der *frykt for ufrivillig opphold i utlandet* er hovedbekymringen, økte fra 106 (10 prosent) til 142

(13 prosent). Slike saker kan for eksempel starte med en henvendelse fra en ungdom som har en dårlig magesfølelse knyttet til en kommende utenlandsreise. Da vil en mangfoldsrådgiver, sammen med ungdommen, kartlegge årsakene til bekymringen. Kartleggingen kan avdekke forhold som enten reduserer eller forsterker bekymringen, og mangfoldsrådgiveren vil følge opp ungdommen i den videre håndteringen av saken – ofte i samarbeid med andre relevante aktører i tjenesteapparatet.

Utviklingen understreker betydningen av målrettet forebyggende arbeid i Norge, særlig i forkant av ferieperioder og i miljøer der risikoen for ufrivillig utenlandsopphold vurderes som forhøyet. Mangfoldsrådgivernes tilstedeværelse i skolen gir en særlig viktig mulighet til tidlig identifisering og dialog før utreise.

Når det gjelder andre hovedbekymringer, viser statistikken også en økning i antall saker knyttet til *frykt for tvangsekteskap* – fra 44 (4 prosent) i 2024 til 53 (5 prosent) i 2025. Videre ble det i 2025 registrert 15 saker om frykt for kjønnslemlestelse og 10 saker om *frykt for barneekteskap*.

Saker som gjelder frykt for tvangsekteskap, kan eksempelvis omhandle en henvendelse fra en skoleansatt som er bekymret fordi en elev har fortalt at familien har ekteskapsplaner for personen. I mange tilfeller vil mangfoldsrådgiveren, sammen med læreren, invitere eleven til en samtale for å få bedre forståelse av situasjonen. I samtalen kartlegger mangfoldsrådgiveren hva ekteskapsplanene innebærer, og hvilke reelle muligheter eleven har til å gå imot familiens ønsker uten at det får negative konsekvenser. Det kan ta tid før eleven føler seg trygg nok til å åpne seg om situasjonen, og derfor er det viktig å informere om elevens rettigheter og muligheter. Samtidig skal det opplyses om avvergeplikten og opplysningsplikten til barnevernet når det er bekymring for at eleven kan bli presset inn i et ekteskap mot sin vilje. I slike saker fungerer mangfoldsrådgiveren som en støtteperson som kan hjelpe eleven med å sortere tanker og avklare handlingsalternativer, og som en brobygger til andre hjelpetjenester.

Det er først og fremst innenfor «frykt for»-kategoriene mangfoldsrådgiverne har fått flere enkeltsaker i 2025. Henvendelsene kommer gjerne fra ansatte i tjenesteapparatet – i hovedsak i skolen – som ønsker å drøfte om det er grunn til bekymring i en sak. I slike saker vil mangfoldsrådgiveren enten følge opp personen det er bekymring for selv, eller veilede den som tar kontakt i hvordan saken kan kartlegges videre. Dette innebærer blant annet å gi råd om hvordan man kan forhindre at situasjonen utvikler seg i negativ retning. Tidlig identifisering av sårbare personer gjør det mulig å iverksette riktige tiltak til rett tid.

Det er verdt å merke seg at mangfoldsrådgiverne ikke alltid blir informert om hvordan sakene utvikler seg når andre overtar. Flere i tjenesteapparatet er bare i kontakt med mangfoldsrådgiveren én gang for å drøfte en bekymring. Mangfoldsrådgiveren gir da råd og veiledning om hva de bør kartlegge, og hvordan kartleggingen eventuelt bør følges opp, men får ikke informasjon om utviklingen i saken. Mangfoldsrådgiver vil i disse tilfellene registrere saken med utgangspunkt i den opprinnelige bekymringen til personen som henvendte seg.

2.3.3 Spesialutsendingene

Spesialutsendingene håndterte flere saker i 2025 enn i 2024.¹⁹ Hovedbekymringene er de samme som tidligere år.

Antall saker som gjelder ufrivillig opphold i utlandet,

økte fra 203 i 2024 til 246 i 2025. Ettersom spesialutsendingene for integreringssaker er utstasjonert ved ambassader i utlandet, er det naturlig at denne hovedbekymringen går igjen i deres saker.

Også saker som gjelder frykt for ufrivillig opphold i utlandet, økte – fra 10 saker (3 prosent) i 2024 til 29 saker (7 prosent) i 2025. Utviklingen kan tyde på at tjenesteapparatet har blitt mer bevisst på problemstillingen og i større grad kontakter spesialutsendingene ved bekymring for at noen kan bli holdt tilbake i utlandet.

Saker med hovedbekymringen trusler og vold økte markant i både antall og andel – fra 31 (10 prosent) i 2024 til 57 (15 prosent) i 2025. Økningen kan tyde på at trusler og vold i større grad enn tidligere vurderes som den mest fremtredende bekymringen i sakene. Både i 2024 og i 2025 håndterte spesialutsendingene 30 saker der negativ sosial kontroll ble registrert som hovedbekymring. Andelen av saksmengden gikk imidlertid noe ned fra 2024 til 2025 – fra 10 til 8 prosent. Det kan indikere at problemstillinger knyttet til negativ sosial kontroll i økende grad inngår i mer sammensatte saker, der andre bekymringer vurderes som mer fremtredende.

Når det gjelder andre hovedbekymringer, viser tallene en blanding av mindre økninger og reduksjoner. Antall saker knyttet til frykt for tvangsekteskap gikk ned fra 20 (6 prosent) i 2024 til 10 (3 prosent) i 2025. Saker som gjelder frykt for kjønnslemlestelse, gikk også noe ned. Spesialutsendingene registrerte ingen saker i kategorien gjennomført kjønnslemlestelse.

¹⁹ Utenriksdepartementets tall vil ikke være i samsvar med våre, ettersom utenriksstjenesten ikke registrerer saker på samme måte. [Se Meld. St. 18 \(2024–2025\)](#), fotnote 7, s. 43.

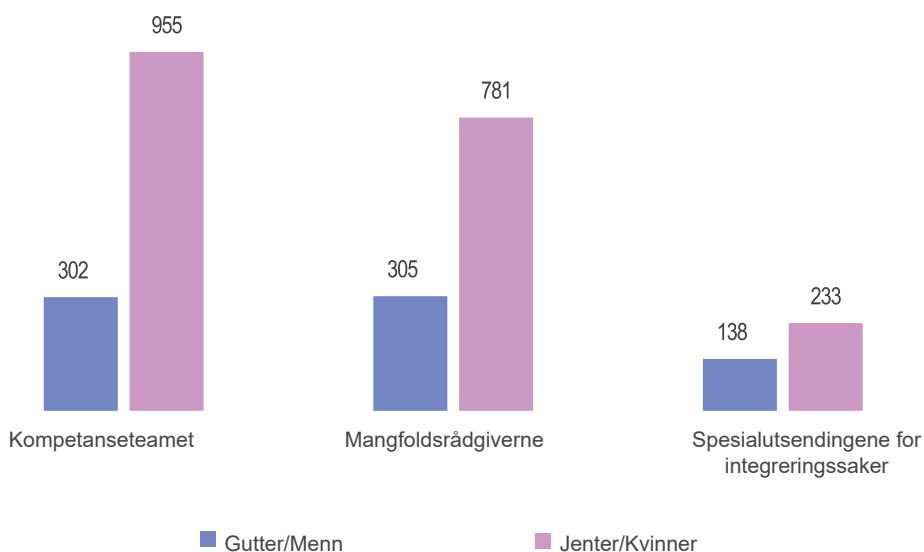
2.4 Saker fordelt på kjønn og alder

Det er et gjennomgående funn i forskning på vold i nære relasjoner at jenter og kvinner er mer utsatte enn menn. Dette gjenspeiles også i statistikken fra de særskilte tjenestene, som viser en tydelig overvekt av saker som omhandler jenter og kvinner. Kompetanseteamet har for eksempel hatt en kjønnsfordeling på om lag 70–30 over flere år. Kjønnsfordelingen i sakene våre bør ikke forstås som tall som kan generaliseres, men den kan si noe om hvem som søker hjelp, og hvem som blir identifisert som utsatte. Vi erfarer at tjenesteapparatet i mange tilfeller er bedre til å identifisere jenter og kvinner som utsatte enn gutter og menn.

2.4.1 Kompetanseteamet

I 22 prosent av sakene til Kompetanseteamet er den utsatte gutt eller mann, mens 70 prosent av sakene gjelder jenter og kvinner. Ser vi på aldersfordelingen, omhandler 53 prosent av sakene barn. Kompetanseteamet erfarer at gutters dobbeltrolle som både utsatt og utøver blir særlig tydelig i barnevernssaker der en bror inngår i trusselbildet mot en søster. Flere barnevernstjenester beskriver at broren kan være en aktiv deltaker i saken, men da som en lojal støttespiller for foreldrene fremfor søsteren. Dette lojalitetspresset gjør det særlig utfordrende for barnevernstjenesten å komme i posisjon til å gi gutten god hjelp. I tilfeller der barnevernstjenesten evner å anerkjenne guttens sårbarhet og fortsette et relasjonsbyggende arbeid, ser de i flere tilfeller at gutten etter hvert åpner seg om sin egen situasjon.

Kjønnsfordeling 2025

Til forskjell fra tidligere år hadde Kompetanseteamet i 2025 en stor andel saker der kjønn var registrert som ukjent (103 saker – 8 prosent). En mulig forklaring er at flere saker har omhandlet familier med flere barn, der kjønn ikke alltid blir kartlagt.

**2.4.2
Mangfoldsrådgiverne**

Mangfoldsrådgiverne erfarer at 28 prosent av sakene gjelder gutter eller menn. Hva som er årsaken til den relativt lave andelen, er vanskelig å si, men det antas at mørketall er en faktor.

Mangfoldsrådgiverne er primært utplassert ved ungdomsskoler og videregående skoler, og i noen tilfeller ved voksenopplæringsentre. Likevel er det en forholdsvis jevn fordeling mellom personer over og under 18 år i sakene. I 51 prosent av sakene var den utsatte mindreårig.

Mangfoldsrådgiverne erfarer at en del utsatte venter med å be om hjelp til de er myndige. Da kan de stå på egne ben, og de unngår at barnevernet blir involvert. Det sistnevnte er ofte ekstra viktig for utsatte med mindreårige søsken som de er bekymret for at barnevernet vil opprette sak på.

**2.4.3
Spesialutsendingene**

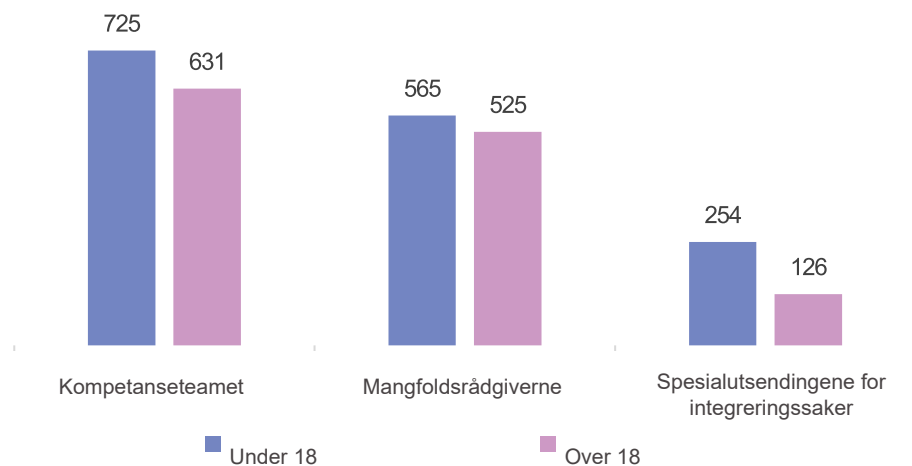
Spesialutsendingene for integreringssaker har, sammenlignet med de to andre tjenestene, en noe høyere andel saker som gjelder gutter og menn (36 prosent). Andelen saker som gjelder mindreårige, er også høyere og utgjør 66 prosent. En mulig forklaring er at flere av sakene der spesialutsendingene bistår, gjelder mødre med barn. Den høyeste andelen gutter og menn finner vi i sakene til spesialutsendingen i Nairobi, som oftere enn de andre spesialutsendingene håndterer saker om gutter og unge menn som sendes til disiplinærinstitusjoner i utlandet. I om lag 3 prosent av sakene er kjønn ikke registrert eller oppgitt.

I årsrapporten for de særskilte tjenestene for 2024 så vi nærmere på hva sakene som gjelder barn, handler om, og hvilke utfordringer som forekommer i disse sakene.²⁰

**2.5
Saker fordelt på landbakgrunn**

Som tidligere år var det også i 2025 stor spredning i landbakgrunnen til personene sakene omhandler. Totalt knyttet sakene seg til 94 forskjellige land. De

Aldersfordeling 2025

²⁰ [Årsrapport 2024. De særskilte tjenestene mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold \(pdf\).](#)

særskilte tjenestene veileder også i noen saker der landbakgrunnen er ukjent.

Personene i sakene *Kompetanseteamet* mottok henvendelser om, hadde bakgrunn fra til sammen 63 land. *Mangfoldsrådgiverne* jobbet med personer med bakgrunn fra 83 ulike land²¹, mens *spesialutsendingene for integreringssaker* jobbet med personer med bakgrunn fra 23 land. Se statistikkvedlegget bakerst i rapporten for en mer detaljert oversikt over landbakgrunnen til personene de særskilte tjenestene har gitt råd og veiledning til i 2025.

For mangfoldsrådgiverne sett under ett varierer det mye hvilke landbakgrunner som forekommer i sakene. Dette påvirkes blant annet av hvor i landet de jobber, og den demografiske sammensetningen i det aktuelle området. Slike lokale forskjeller kommer ikke frem av tallene i denne rapporten, som kun presenterer sakstall på nasjonalt nivå.

Tallene viser at de fleste sakene til de særskilte tjenestene i 2025 gjaldt personer med bakgrunn fra Syria, Pakistan, Somalia, Afghanistan eller Irak. Dette er landbakgrunner som har gått igjen i statistikken over flere år. De gjenspeiler både store ikke-vestlige innvandrergupper i Norge og land der patriarkalske æresnormer står sterkt.²² Utenriksdepartementet fraråder å reise til flere av disse landene – enten til hele landet eller til deler av det. Dette påvirker mulighetene til å hjelpe utsatte som befinner seg der.

2.5.1 Syria

For både Kompetanseteamet og mangfoldsrådgiverne gjaldt nærmere en fjerdedel av sakene personer med landbakgrunn fra Syria. I Kompetanseteamets saker fra Syria var hovedbekymringene trusler og vold, ufrivillig opphold i utlandet og negativ sosial kontroll. For mangfoldsrådgiverne var det flest bekymringer knyttet til negativ sosial kontroll, trusler og vold og frykt for ufrivillig utenlandsopphold. Spesialutsendingene har de siste årene sett en økning i antall

saker som gjelder ufrivillig utenlandsopphold i Syria. Dette gjelder særlig saker der de utsatte er kvinner og barn. Ufrivillige opphold i utlandet kan komme som en reaksjon på at barnevernet blir koblet på, at en kvinne gir uttrykk for at hun ønsker skilsmisse, eller at barna begynner å distansere seg fra familiens religion og kultur.

I desember 2024 ble det et maktskifte i Syria, og Landinfo observerte at sikkerhetssituasjonen bedret seg noe.²³ De særskilte tjenestene erfarer at flere personer med landbakgrunn fra Syria har reist tilbake dit i 2025. Noen har blitt tatt med dit mot sin vilje, andre har reist frivillig, men blitt holdt tilbake når de ønsket å returnere til Norge.

Selv om sikkerhetssituasjonen er noe bedre, er Syria fortsatt et land preget av mange år med krig og konflikt. Utenriksdepartementet fraråder alle reiser til eller opphold i Syria. Nordmenn som befinner seg i Syria, oppfordres til å forlate landet.²⁴ Det er svært krevende å hjelpe personer som befinner seg i Syria, og forebyggende arbeid i Norge er avgjørende for å snu den negative trenden som ambassadene og spesialutsendingene har registrert de siste årene.

2.5.2 Somalia

Både i spesialutsendingene og Kompetanseteamets saker der landbakgrunnen er Somalia, er ufrivillig opphold i utlandet den mest frekvente hovedbekymringen. I mangfoldsrådgivernes somaliasaker, derimot, er den vanligste hovedbekymringen negativ sosial kontroll. Deretter følger frykt for ufrivillig opphold i utlandet og ufrivillig opphold i utlandet.

Mange av sakene som dreier seg om ufrivillig utenlandsopphold, gjelder personer under 18 år. Noen av disse havner på en disiplinærinstitusjon der de blir utsatt for grove menneskerettighetsbrudd. Foreldrenes begrunnelse for å ta barna med til utlandet er ofte at de er bekymret for barnas atferd, miljø, skolefravær, rus eller kontakt med kriminelle miljøer. En rapport fra 2020 om unge som etter-

²¹ Dette omfatter både saker mangfoldsrådgiverne har jobbet med som gjelder negativ sosial kontroll og æremotivert vold, og saker hvor det har vært andre hovedbekymringer, som er i skjæringspunktet til mangfoldsrådgivernes mandat. Sistnevnte saker er nærmere omtalt i del 4.1.1 om forebyggende arbeid.

²² Statistikk om ulike innvandrergupper i Norge: <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/>.

²³ Landinfo. (2025, 18. desember). [Temanotat: Syria: Sikkerhetssituasjonen \(pdf\)](#).

²⁴ Reiseadvarsel for Syria per 6. mars 2026: https://www.regjeringen.no/no/tema/utenriksaker/reiseinformasjon/velg-land/syria_reiseinfo/id2429139/

lates i utlandet mot sin vilje,²⁵ viser at opphold på disiplinærinstitusjoner og manglende oppfølging ved retur til Norge kan få alvorlige konsekvenser, blant annet tapt skolegang, utenforskap og psykisk uhelse. Disse funnene samsvarer også med erfaringene til mangfoldsrådgivere som møter elever som har hatt skadelige utenlandsopphold.

2.5.3

Afghanistan

I saker der landbakgrunnen er Afghanistan, er frykt for ufrivillig utenlandsopphold og ufrivillig utenlandsopphold de mest frekvente hovedbetyrningene, særlig i sakene til spesialutsendingene. Mangfoldsrådgiverne har i tillegg mange saker der hovedbetyrningen er negativ sosial kontroll. I Kompetanseteamets saker er trusler og vold den vanligste hovedbetyrningen, etterfulgt av negativ sosial kontroll og frykt for ufrivillig opphold i utlandet.

Etter at Taliban tok makten i Afghanistan i august 2021, har situasjonen for kvinner og jenter forverret seg, med innskrenkede rettigheter og redusert handlingsrom. Det viser blant annet en respons fra Landinfo fra 2022.²⁶ Videre vurderer Landinfo konf-

likten med Pakistan som den største sikkerhetstruselen i Afghanistan i 2025.²⁷ Denne situasjonen gjør det svært krevende å hjelpe utsatte som befinner seg i landet, og understreker betydningen av å arbeide forebyggende for å forhindre at utsatte tas med ut av Norge og holdes tilbake mot sin vilje.

2.5.4

Irak

Også når Irak er landbakgrunn, er ufrivillig utenlandsopphold hovedbetyrningen i sakene til spesialutsendingene. For mangfoldsrådgiverne og Kompetanseteamet er det flere saker der hovedbetyrningen gjelder trusler og vold eller negativ sosial kontroll. Noen av disse sakene gjelder personer som har vært bosatt utenfor Norge i mange år. De mangler gjerne gyldige reisedokumenter, har svak tilknytning til Norge og behersker ikke norsk. I noen saker gjelder betyningen også barn eller søsken som er født i utlandet, og som derfor ikke står i Folkeregisteret og mangler norsk fødselsnummer.

²⁵ Ekspertgruppen om unge som etterlates i utlandet mot sin vilje. (2020). «Det var ikke bare ferie». Rapport fra ekspertgruppe om unge som etterlates i utlandet mot sin vilje (pdf).

²⁶ Landinfo. (2022, 22. juni). Respons: Afghanistan: Situasjonen for afghanske kvinner etter Tallbans maktovertakelse (pdf).

²⁷ Landinfo. (2025, 7. november). Temanotat: Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen (pdf).

**2.5.5
Pakistan**

I sakene der landbakgrunnen er Pakistan, er hovedbekymringene annerledes enn i sakene der bakgrunnen er Syria, Somalia, Afghanistan eller Irak. Dette er den eneste landbakgrunnen der frykt for tvangsekteskap ligger høyt på statistikken for både Kompetanseteamet og mangfoldsrådgiverne. Deretter følger trusler og vold samt negativ sosial kontroll som hovedbekymringer.

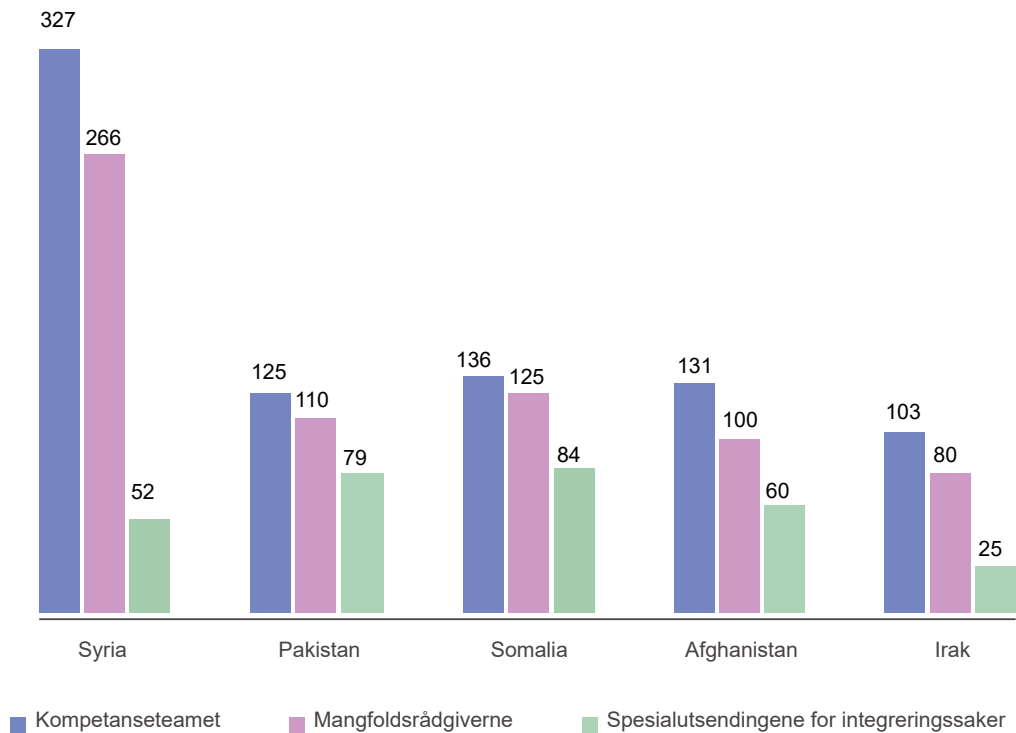
Personer med pakistansk landbakgrunn har ofte lang botid i Norge. Statistikk fra Statistisk sentralbyrå viser i tillegg at denne gruppen i stor grad gifter seg med personer med samme landbakgrunn.²⁸ Det kan tenkes at forventinger om å gifte seg innenfor samme landbakgrunn bidrar til at frykt for tvangsekteskap kommer høyt opp på statistikken.

**2.6
Hvem henvender seg til de særskilte tjenestene?**

Det er mange som kontakter oss for råd og veiledning. Vi veileder ulike instanser og har ulike hovedmålgrupper. For mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene er det de utsatte selv som er den primære målgruppen, mens Kompetanseteamet har tjenesteapparatet som sin hovedmålgruppe.

Det er positivt at så mange bruker de særskilte tjenestene. Samtidig ønsker vi at enda flere skal kontakte oss dersom de har en bekymring. Det finnes flere instanser som trolig kommer i kontakt med utsatte personer, men som sjelden kontakter oss. Det gjelder for eksempel opplærings- og integreringstjenester som møter nyankomne flyktninger og innvandrere, asylmottak, det statlige barnevernet, utekontaktene, oppfølgingstjenestene og ulike helsetjenester. Det er også ønskelig at flere frivillige organisasjoner tar kontakt med de særskilte tjenestene.

Saker fordelt på de fem mest frekvente landbakgrunnene

²⁸ Molstad, C.S. & Steinkellner, A. (2020). [Familieinnvandring og ekteskapsmønster 1990–2018 \(pdf\). Rapport 2020/5. Statistisk sentralbyrå.](#)

2.6.1

Hvem henvender seg til mangfoldsrådgiverne?

Rundt halvparten av alle henvendelsene til mangfoldsrådgiverne i 2025 kom fra skoleansatte. Mer presist gjaldt dette 557 av 1101 henvendelser (51 prosent). Som oftest kommer disse henvendelsene fra ansatte på skolen der mangfoldsrådgiveren er utplassert, men også ansatte på skoler i nærområdet tar kontakt. Mangfoldsrådgiverne kan også henvise saker til hverandre etter samtykke, eller til andre som jobber i de særskilte tjenestene.

Mangfoldsrådgiverne fikk i 2025 noe færre henvendelser direkte fra personer som selv er utsatt for negativ sosial kontroll og/eller æresmotivert vold. I 2025 gjaldt dette 174 saker, mens det i 2024 gjaldt 187 saker. De mottok like mange henvendelser fra venner av utsatte i 2025 som i 2024 (23 saker).

Det er verdt å merke seg at antallet personer som kontakter mangfoldsrådgiverne for råd og veiledning i saker som ikke direkte omhandler negativ sosial kontroll eller æresmotivert vold, økte betydelig i 2025. Dette kan for eksempel være saker som gjelder livsmestring, identitet og tilhørighet eller utenforskap. Mangfoldsrådgiverne fikk 1012 slike henvendelser i 2025, sammenlignet med 805 i 2024.²⁹ Selv om disse sakene i utgangspunktet ikke direkte omhandler negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, er det viktig å følge dem opp som ledd i det forebyggende arbeidet overfor målgruppen. Dette arbeidet står det mer om i kapittel 4.

Økningen i antall henvendelser om negativ sosial kontroll og æresmotivert vold fra 2024 til 2025 kommer av at flere i tjenesteapparatet har kontaktet

mangfoldsrådgiverne for råd og veiledning i enkelt-saker. Særlig har det kommet flere henvendelser fra helsetjenestene (31 saker fra helsetjenesten utenom skole og 107 saker fra skolehelsetjenesten), barnevernet (25 saker) og flyktningtjenesten (17 saker). Dette kan blant annet henge sammen med at mangfoldsrådgiverne har hatt flere kompetanshevingssopdrag i 2025 enn i foregående år, og slik har bidratt til at flere nå kjenner til mangfoldsrådgiverordningen.

De fleste fra tjenesteapparatet som henvender seg til en mangfoldsrådgiver, jobber i nærområdet til skolen der rådgiveren er utplassert. I noen saker gjelder henvendelsen en elev som trenger råd og veiledning, mens andre er anonyme drøftinger der det etterspørres veiledning.

2.6.2

Hvem henvender seg til spesialutsendingene?

I 2025 ble spesialutsendingene for integreringssaker i hovedsak kontaktet av personer som selv er utsatt, og deres familiemedlemmer. Den utsatte tok selv kontakt i 103 saker (27 prosent), mens familiemedlemmer meldte inn 93 saker (24 prosent). Dette indikerer at en betydelig andel av sakene meldes inn av personer som er direkte berørt.

Videre ble 37 saker (10 prosent) meldt av politiet og 42 saker (11 prosent) av Utenriksdepartementet. Barnevernet sto for 24 saker (6 prosent), og mangfoldsrådgivere for 22 saker (6 prosent). Øvrige henvendelser kom blant annet fra kommunale tjenester, skoler og frivillige organisasjoner.

²⁹ Disse sakene kommer i tillegg til de 1101 sakene som omhandlet negativ sosial kontroll og æresmotivert vold.

Henvendelser fra barnevern, kommunale tjenester, skoler og frivillige organisasjoner kan tyde på at ordningen i noen grad er kjent i deler av tjenesteapparatet. Samtidig utgjør henvendelsene fra disse aktørene fortsatt en relativt liten andel av totalen. Dette kan indikere et behov for ytterligere kompetanseheving, særlig i førstelinjetjenestene, for å bidra til tidligere identifisering og henvisning til riktig bistand.

Det er generelt mer krevende å bistå personer som allerede befinner seg i utlandet. I et forebyggende perspektiv er det derfor viktig at skolen og andre tjenester i Norge har tilstrekkelig kunnskap om problematikken, og kjennskap til relevante virkemidler for å forebygge utreise eller bistå personer i risikozonen.

Arbeidet med å øke kunnskapen om og kjennskapen til de særskilte tjenestene, vil fortsette for fullt fremover og er et viktig samarbeidsområde for de særskilte tjenestene. Tiltak som fremmer dette, fremheves også i regjeringens handlingsplan Sjef i eget liv.

2.6.3

Hvem henvender seg til Kompetanseteamet?

Kompetanseteamet mottar henvendelser om saker fra tjenesteapparatet, frivillige organisasjoner og privatpersoner. Noen av privatpersonene som kontakter Kompetanseteamet, er selv utsatt, andre er bekjente, venner eller familiemedlemmer.

Det er relativt få utsatte som på egen hånd tar den første kontakten med Kompetanseteamet. I enkelte saker kan teamet likevel ha direkte kontakt med utsatte, for eksempel når utsatte returnerer fra utlandet, og når de vurderes for bo- og støttetilbudet. I disse tilfellene er det ofte andre instanser som først tar kontakt på vegne av den utsatte.

I 2025 tok tjenesteapparatet kontakt med Kompetanseteamet i 1256 enkeltsaker, mens frivillige organisasjoner tok kontakt i 37 saker. Venner og bekjente av utsatte tok kontakt i 32 enkeltsaker, mens utsatte selv tok kontakt i 35 saker. 35 saker der den utsatte selv tar kontakt, er en markant økning; i 2024 gjaldt dette bare 17 saker.

Kompetanseteamet veiledet 22 ulike offentlige instanser i enkeltsaker i 2025. Her følger en kort omtale av de seks tjenestene som kontaktet teamet om flest saker:

Barneverntjenesten tok kontakt i 279 saker

Antall saker som kommer fra barnevernstjenesten, har økt fra 2024, da det ble registrert 250 saker. Barnevernstjenesten ønsker ofte veiledning om hvordan de skal kartlegge en sak i undersøkelsesfasen, hvordan de skal vurdere risiko og sikkerhetstiltak for barnet ut fra ulike typer bekymring, og hvordan de kan snakke med barnet og foreldrene om ulike problematikker. Flere barnevernstjenester kan også henvende seg i samme sak i ulike faser av barnevernssaken.

Nav tok kontakt i 146 saker

Antall henvendelser fra Nav til Kompetanseteamet har økt med hele 84 prosent fra 2024, da Nav tok kontakt i 79 saker. Siden høsten 2024 har Navs representasjon i Kompetanseteamet vært styrket med en stilling. Navs representanter i teamet har gjennom 2025 gjennomført mye kompetanseheving og kjennsvarsarbeid i egen etat. Dette kan bidra til å forklare en 84% økning i saker.

Navs brede kontaktflate i samfunnet gjør etaten til en sentral aktør i forebygging, oppfølging og avverging av saker. Ansatte søker veiledning hos Kompetanseteamet for å drøfte ulike bekymringer for personer de er i kontakt med og generell veiledning om Navs

handlingsrom i sakene. Nav-ansatte som henvender seg til Kompetanseteamet jobber både etter lov om sosiale tjenester og etter lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav-loven).

Politiet tok kontakt i 140 saker

Antallet saker fra politiet er nesten halvert siden 2024, da det var 247 saker. En så markant nedgang kan blant annet henge sammen med at Kompetanseteamet i en periode har manglet en operativ representant fra politiet. Dette skyldes blant annet at politiets stilling i Kompetanseteamet ble flyttet fra Kripos til Oslo politidistrikt 1. september 2025. Politiet ber om råd og veiledning både til forebyggende arbeid, som risikovurderinger og anbefalinger om sikkerhetstiltak, og i forbindelse med etterforskning i straffesaker.

Mangfoldsrådgivere eller skoler med mangfoldsrådgivere tok kontakt i 114 saker

Antall saker fra mangfoldsrådgivere har hatt en beskjeden økning fra 2024, da det var 107 saker. Mangfoldsrådgiverne får ofte veiledning fra flere.

Antall saker fra mangfoldsrådgivere har hatt en beskjeden økning fra 2024, da det var 107 saker. Mangfoldsrådgiverne får ofte veiledning fra flere representanter i Kompetanseteamet i én og samme sak.

Mangfoldsrådgiverne kan ha behov for veiledning om utlendingssaker, om muligheter for bistand fra Nav og om samarbeid med barnevernstjenesten eller andre

instanser. De ønsker også veiledning i forbindelse med risikovurderinger knyttet til konkrete trusselbilder og ved vurderinger omkring bo- og støttetilbudet.

Utlendingsdirektoratet tok kontakt i 89 saker

Mange av sakene UDI veileder i, handler om identifisering av tvangsekteskap i søknader om familieinnvandring. Som omtalt i tidligere årsrapporter er dette krevende å identifisere fordi de utsatte svært sjelden våger å fortelle om hva de har vært utsatt for, eller be om hjelp.

Ansatte som jobber med saker om beskyttelse i UDI tar kontakt for veiledning i ulike typer problemstillinger. For eksempel i saker om særlig sårbare kvinner som vil bli innvilget beskyttelse (asyl) i Norge og hvor det er bekymring for at kvinnene er utsatt for vold i nære relasjoner. Også her opplever saksbehandlerne at terskelen for den utsatte til å be om hjelp er svært høy.

Utenriksstasjoner med spesialutsending for integreringssaker tok kontakt i 89 saker

89 saker er en nedgang fra 2024, da Kompetansteamet fikk 103 saker fra spesialutsendingene. Spesialutsendingene kontakter Kompetansteamet i saker der det er behov for å søke om refusjon av reiseutgifter eller koordinere hjelp fra det ordinære tjenesteapparatet i forbindelse med retur til Norge. De tar også kontakt for å drøfte generelle spørsmål og for å samarbeide i enkeltsaker.

Hvor mange saker Kompetansteamet får fra utenriksstasjonene, henger sammen med hvor mange utsatte eller bekjente av utsatte som henvender seg til utenriksstasjonene for bistand når de oppholder seg ufrivillig i utlandet, og om det er behov for refusjon og/eller koordinering i sakene spesialutsendingen jobber med.

Bekymring knyttet til få henvendelser fra helsetjenestene til de særskilte tjenestene

Å bli utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold kan gi alvorlige og langvarige fysiske og psykiske helseplager. Mange har behov for omfattende og vedvarende oppfølging.

Helsetjenestene møter både utsatte for og utøvere av slik kontroll og vold. De spiller derfor en nøkkelrolle i å forebygge og avdekke og i å følge opp både barn og voksne.

Helsestasjoner, skolehelsetjenester og fastleger er sentrale innganger til hjelp og må ha nødvendig kompetanse for å identifisere risiko og gi riktig støtte.³⁰

De særskilte tjenestene får imidlertid få henvendelser fra helsetjenestene. Det kan tyde på et behov for ytterligere kompetanseheving – særlig i å gjenkjenne negativ sosial kontroll og vurdere når bekymringer bør meldes. Styrket representasjon fra Helsedirektoratet i kompetansteamet kan bidra til økt kunnskap om og bruk av de særskilte tjenestene, og økt kompetanse om fenomenene i helsetjenestene.

³⁰ Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2025). [Handlingsplan: Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold 2025–2028 \(pdf\)](#).

2.7

Utsatte i utlandet

En sak der den utsatte befinner seg i utlandet når de særskilte tjenestene blir kontaktet for veiledning eller annen bistand, kalles for en utenlandssak.³¹ Fra 2024 til 2025 sank antallet utenlandssaker hos Kompetanseteamet fra 340 til 313. Spesialutsendingene opplevde derimot en økning i samme periode, fra 285 til 324 saker, og mangfoldsrådgiverne hadde nær en dobling – fra 38 til 77 utenlandssaker.³²

Mangfoldsrådgiverne kommer ofte i befatning med utenlandssakene etter ferier, og sakene handler da gjerne om elever som ikke møter til skolestart, enten på skolen der mangfoldsrådgiverne er utplassert, eller på en annen skole. Mangfoldsrådgiverne arbeider målrettet med forebygging og kompetanseheving om ufrivillig utenlandsopphold i forkant av ferier, både blant elever og blant skoleansatte. Likevel er det hvert år noen elever som ikke kommer tilbake til skolen etter en ferie. Kompetanseteamet og spesialutsendingene for integreringssaker blir ofte kontaktet i disse sakene.

I 2025 mottok *Kompetanseteamet* totalt 39 søknader/ anmodninger om refusjon og/eller mottakskoordiner- ing. Alle ble innvilget. 27 av søknadene gjaldt både refusjon og mottakskoordiner- ing, åtte gjaldt bare refusjon og fire gjaldt bare koordinering av hjelpe- apparatet ved retur. Sakene gjaldt 23 voksne og 16 barn.

Sakene som kompetanseteamet gir veiledning i, varierer både når det gjelder alvorlighetsgrad og hvor mye informasjon som foreligger når tjenesteappa- ratet tar kontakt. I noen saker gjelder bekymringen manglende kontakt med en person som befinner i utlandet, mens i andre saker er personen i utlandet selv som tar kontakt og ber om hjelp. Det kan da være behov for å kartlegge den utsattes situasjon og vurdere mulighetene for å etablere eller gjenopprette kontakt mellom den utsatte og tjenester som kan yte bistand. Videre kan det være aktuelt å vurdere risiko for tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for vold og negativ sosial kontroll, samt å drøfte hvilket handlingsrom norske myndigheter har når den utsatte befinner seg i utlandet. I saker der

³¹ Utenlandssakene kan ha ulike hovedbekymringer. De fleste sakene registreres med hovedbekymringen ufrivillig opphold i utlandet, men det hender også at hovedbekymringen er trusler og vold, frykt for tvangsekteskap, frykt for kjønnslemlestelse eller negativ sosial kontroll.

³² Mangfoldsrådgiverne og spesialutsendingene begynte først å føre statistikk over utenlandssaker i 2023.

det er opprettet kontakt med den usatte, og vedkommende ønsker bistand, formidles denne informasjonen videre til spesialutsendingene for integreringsaker i regionen eller nærmeste norske ambassade.

Spesialutsendingenes erfaringer viser at personer som tar kontakt fra utlandet, ofte befinner seg i en situasjon preget av alvorlig negativ sosial kontroll, æresmotivert vold og omfattende frihetsberøvelse. Kontrollen utøves blant annet gjennom beslag av reisedokumenter, oppholdskort, økonomiske midler og kommunikasjonsutstyr, og gjennom tett oppsyn fra familie og storfamilie. I flere saker er mødre og barn bevisst adskilt; barna er plassert hos fars familie, og mødrene nektes kontakt.

I tillegg til de som har fått innvilget refusjon og/eller mottakskoordinering, har i underkant av 50 personer som har vært i kontakt med utenriksstasjonene og oppgir å ha vært utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold i utlandet reist til Norge etter å ha fått råd, veiledning og bistand fra spesialutsendingene for integreringssaker og utenriksstjenesten for øvrig. Dette kan for eksempel dreie seg om utstedelse av reisedokumenter.

Årsakene til reiser som senere utvikler seg til skadelige, ufrivillige utenlandsopphold, er sammensatte, men vi ser noen tydelige mønstre. En gjennomgående forklaring fra barn, unge og kvinner som utsettes, er at familien ønsker å kontrollere eller korrigere atferden deres fordi den er i strid med familiens normer. Familien begrunner gjerne reisene med ferie, familiebesøk, skolegang eller religiøs opplæring, men i praksis fungerer reisene som et virkemiddel for sosial kontroll og isolasjon.

Flere saker viser at utreise skjer i forkant av, eller i tilknytning til, bekymringsmeldinger og pågående oppfølging, særlig fra barnevernstjenesten. Ufrivillige utenlandsopphold som gjelder mindreårige, fremstår ikke som enkeltstående hendelser, men som del av et mønster der reiser brukes til å utøve kontroll. I flere saker begrunnes reisene med bekymring for barnas atferd eller miljø i Norge, og omtales som et «siste

forsøk» på å få barna på rett spor, særlig dersom de har vært involvert i rus eller kriminalitet.

I enkelte saker fremstår seksuell vold og voldtekt som et sentralt problem, ofte innenfor ekteskap. Overgrepene skjer i en kontekst preget av sterk familiær kontroll, der storfamilien, særlig svigerforeldre, har betydelig innflytelse over kvinners livssituasjon. Den seksuelle volden inngår ofte i et bredere kontrollmønster.

Sakene er gjennomgående komplekse og ofte langvarige. Manglende pass, utløpte oppholdstillatelser, manglende samtykker og bruk av utreiseforbud³³ kan begrense muligheten for å returnere til Norge. Spesialutsendingene peker også på at risikoen for ufrivillig utenlandsopphold ofte er vanskelig å identifisere før utreise, og fremhever behovet for helhetlige familieevalueringer og styrket kompetanse i hjelpeapparatet.

Etter anmodning fra spesialutsendingene koordinerer Kompetanseteamet oppfølgingen med hjelpeapparatet i Norge når utsatte returnerer fra utlandet. Mange har behov for sikkerhetstiltak og oppfølging ved ankomst, og noen kan ha behov for plass i det nasjonale bo- og støttetilbudet. I slike saker gjennomfører Kompetanseteamet en kartlegging og vurderer videre oppfølging etter retur til Norge.

2.8

Bo- og støttetilbudet

I 2025 ble totalt 103 personer vurdert for bo- og støttetilbudet. Av disse ble 42 personer tildelt og takket ja til plass, inkludert 7 barn.

Det er etablert to boliger som en pilot for et bo- og støttetilbud rettet mot personer som returnerer fra ufrivillige utenlandsopphold og som har betydelige hjelpebehov eller tilleggsproblematikk. Av de 42 personene som ble tildelt plass i bo- og støttetilbudet i 2025, var 8 personer vurdert å være i pilotmålgruppen. Fem av de som ble tildelt plass i piloten var barn.

³³ I enkelte land kan en far ilegge utreiseforbud for barna og ektefellen for å hindre at de returnerer til Norge.

Kapittel 3

Erfaringer og aktuelle problem- stillinger

Gjennom henvendelser fra tjenesteapparatet, frivillige organisasjoner, utsatte selv og støttepersoner har de særskilte tjenestene over mange år opparbeidet omfattende erfaringer fra flere tusen enkeltsaker.

Alle de særskilte tjenestene arbeider med saker som omhandler barn, unge, voksne og familier i komplekse og utfordrende livssituasjoner.

3.1

Risiko for utnyttelse av sårbare barn og unge

De senere årene har politiet og barnevernet rapportert om bekymring for at barn og unge rekrutteres til kriminelle nettverk.³⁴ Erfaringene til mangfoldsråd- iverne og spesialutsendingene for integreringssaker

viser at negativ sosial kontroll, æresmotivert vold og ungdomskriminalitet ofte overlapper og forsterker hverandre. Kompetanseteamet erfarer også at flere unge som lever med belastninger som negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, kan være særlig sårbare for ulike former for utnyttelse.

I de neste delkapitlene ser vi nærmere på utnyttelse av barn og unge i kriminelle miljøer. Slik utnyttelse kan imidlertid også ta andre former, blant annet gjennom romantiske relasjoner eller andre relasjoner der den utsatte befinner seg i et avhengighetsforhold.

³⁴ Ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. (2025). [De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt \(pdf\)](#).

En ungdom i krysspress mellom familie, ære og utenforskap

I årets rapport ses det nærmere på to fenomener som på ulike måter er relevante for tjenestenes arbeid: sårbare barn og unges risiko for å bli utnyttet til kriminelle handlinger, og barn og unge som lever i sammensatt krysspress. Dette belyses med utgangspunkt i to caser. Casene er fiktive, men i stor grad utarbeidet basert på erfaringskunnskap fra de særskilte tjenestene.

Adam er 17 år og eldst av fire søsken. Han har droppet ut av skolen og forklarer det med at han ikke fant seg til rette der. Over tid blir Adam dratt inn i et ungdomsmiljø der vold, trusler og kjøp og salg av narkotika er vanlig.

Adam kommer fra en familie med en sterk lydighet-skultur, og lojalitet til familien er viktig. Han har vokst opp i et hjem der han fikk lite følelsesmessig støtte, og gjennom barndommen ble han ofte utsatt for vold og trusler fra faren hvis han eller søsknene ikke gjorde som foreldrene forventet.

Da han begynte på ungdomsskolen, forventet foreldrene at han skulle ta mer ansvar for søsknene. Siden da har han hatt i oppgave å sørge for at søstrene ikke henger med guttevenner, at de kler seg anstendig, og at de ikke på annet vis gir familien et dårlig rykte. Foreldrene forventer at Adam skal følge med på søstrene for å beskytte familiens ære.

Foreldrene bekymrer seg mye for familien i hjemlandet og for egen økonomi og en trang bosituasjon. Skolen opplever at foreldrene er lite tilgjengelige, og at de verken deltar på foreldremøter eller utviklings-samtaler. Adam tilbringer stadig mer tid utenfor hjemmet og oppholder seg i økende grad i ungdomsmiljøer i nærmiljøet. Overfor venner gir han uttrykk for at det er lite plass til ham hjemme, og at han opplever det som belastende å ha ansvar for søsknene samtidig som han må passe på at han ikke gjør noe faren misliker.

Ute blir han kjent med ungdommer som introduserer ham for rusmidler, og han får tilbud om å tjene egne penger gjennom videresalg. Adam blir del av et miljø som gir ham tilhørighet, anerkjennelse og status.

Adam ønsker å komme seg ut av dette miljøet, men det er vanskelig å holde seg unna, siden han kan tjene raske penger hvis han blir. På den måten kan han bli mindre avhengig av familien og dessuten støtte dem økonomisk. Han har også en sterk lojalitetsfølelse overfor de eldre guttene han arbeider for, fordi de beskytter ham. Samtidig er han redd dem.

En dag blir Adam kjørt hjem av politiet, og foreldrene skjønner at han er involvert i kriminalitet. De bekymrer seg både for sønnens fremtid og for at oppførselen hans vil skade familiens ære. Adam får høre fra søsknene at foreldrene vurderer å sende ham til utlandet for å «få ham på rett spor». Han blir redd og vet ikke hva han skal gjøre. Han har lite tillit til voksne og offentlige instanser og tviler på at de kan hjelpe ham eller gjøre noe for å bedre situasjonen.

3.1.2

Negativ sosial kontroll, æresmotivert vold og ungdomskriminalitet

Historien om Adam viser hvordan negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, utenforskap og ungdomskriminalitet kan henge tett sammen. Den illustrerer også hvordan press fra familie, kultur og samfunn kan føre til at ungdom trekkes inn i kriminelle miljøer.³⁵ Rus og kriminalitet blant ungdom er også en problematikk som i økende grad forekommer i sakene de særskilte tjenestene arbeider med.

Mangfoldsrådgivere har mulighet til å fange opp tidlige tegn på sårbarhet og risiko hos elever gjennom sin tilstedeværelse på skolen og andre hverdagsarenaer for ungdom. Flere mangfoldsrådgivere deltar også i lokale nettverk, som SLT (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak), hvor de samarbeider med andre tjenester for å fremme gode og trygge oppvekstvilkår. Erfaringene deres viser at mange unge som blir rekruttert til kriminelle nettverk, befinner seg i en vanskelig livssituasjon og vokser opp i en familie med sammensatte utfordringer. Ofte spiller også en sterk æreskodeks en viktig rolle. De unge søker gjerne tilhørighet, anerkjennelse og trygghet, men møter hindringer når de prøver å oppnå dette i skolen, arbeidslivet og samfunnet ellers.

Flere av sakene vi arbeider med i de særskilte tjenestene, gjelder utsatte unge som kommer fra en familie som ligner Adams. I en slik familiekontekst kan forventninger knyttet til kjønn, ansvar og kontroll få betydning for hvordan de unge opplever sin rolle og sitt handlingsrom, særlig når eldre brødre blir pålagt ansvar for å regulere yngre søskens atferd. Rapporten viser at unge som har begått kriminalitet også selv har vært utsatt for vold i nære relasjoner.³⁶

Negativ sosial kontroll utøves på mange arenaer, ofte av foreldre og andre i nettverket, men mangfoldsrådgiverne erfarer at medelever også kan videreføre kontrollen i skolemiljøet. Dette kan innebære at søsken som går på samme skole, kontrollerer hverandre, eller at bekjente av familien følger med på

og rapporterer om den utsattes atferd. Rådgiverne beskriver også ulike former for negativ sosial kontroll mellom elever, blant annet gjennom gruppepress, statusmarkering og normregulering av «riktig» oppførsel. Slike mekanismer kan innebære sanksjoner som utestenging, trusler og verbal trakassering, og brukes for å opprettholde posisjon og legitimitet i elevgruppen. Konsekvensen kan være redusert trygghet og et mer uforutsigbart skolemiljø for flere elever. Dette er også dokumentert i en rapport om negativ sosial kontroll på skolen fra 2024.³⁷

Vi erfarer at mange utsatte står i et krevende krysspress. Én og samme ungdom kan være sårbar og utsatt for vold, trusler og kontroll, samtidig som ungdommen selv begår kriminelle handlinger eller utøver vold mot andre. I slike situasjoner fremstår ikke æresmotivert vold og negativ sosial kontroll som en entydig årsak til kriminalitet, men som én av flere faktorer som kan bidra til utenforskap, mer risikoatferd og begrensede handlingsalternativer. Skillet mellom utsatt og utøver kan dermed bli utydelig. Dette stiller særlige krav til helhetlige vurderinger og samordnet oppfølging.

Vi erfarer videre at flere av sakene som gjelder ufrivillig utenlandsopphold, også kan inneholde elementer av kriminalitet, familiekonflikt, rus og psykiske helseutfordringer. Et ufrivillig opphold i utlandet kan utløses som en reaksjon på det familien oppfatter som normbrudd, for eksempel at ungdommen har kjæreste uten familiens samtykke, eller har en seksuell orientering eller et kjønnsuttrykk som ikke aksepteres. I andre tilfeller kan oppholdet være motivert av et ønske om å fjerne ungdommen fra et miljø som familien mener har negativ påvirkning. Vi har også sett eksempler på at flere søsken sendes ut av landet i slike situasjoner, selv om bare ett søsken anses å ha en bekymringsfull atferd. Dette bildet samsvarer med forskningsfunn.³⁸

Spesialutsendingene for integreringssaker erfarer at det ofte er vanskelig å hjelpe personer som allerede befinner seg i utlandet mot sin vilje, tilbake til Norge. Dette gjelder spesielt barn og unge, ettersom de i de fleste tilfeller ikke kan reise uten samtykke fra

³⁵ Forskning viser at det ofte er sammensatte årsaker til at barn og unge involveres i kriminalitet. Se blant annet Folkehelseinstituttets notat [Risiko- og beskyttelsesfaktorer for gode oppvekstvilkår og forebygging av kriminalitet blant barn og unge \(pdf\)](#)

³⁶ Oslo politidistrikt. (2023). [Barn og unge registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2023 \(pdf\)](#).

³⁷ Proba samfunnsanalyse. (2024). [Negativ sosial kontroll på skolen \(pdf\)](#). Proba-rapport 2024-3.

foreldre eller andre med foreldreansvar. Dersom det likevel lykkes å hjelpe personen tilbake til Norge, er oppfølgingen etter hjemkomst ofte svært krevende. Vi erfarer at unge som blir etterlatt i utlandet mot sin vilje, kan ha store psykiske og sosiale utfordringer når de kommer tilbake. De har gjerne hatt mangelfull oppfølging knyttet til helse, skole og utvikling, og noen har vært utsatt for vold, streng kontroll eller omsorgssvikt. Erfaringene er at slike utenlandsopphold sjelden løser utfordringene ungdommene står i. Tvert imot kan de føre til økt sårbarhet og mer sammensatte hjelpebehov i ettertid. Noen vender også tilbake til miljøer som foreldrene kanskje håpet å få dem ut av.

For å forebygge at barn og unge skal føle mer tilhørighet til kriminelle nettverk enn til ordinære samfunnsarenaer som skole, idrett og arbeidsliv, er det viktig å jobbe helhetlig med barn, unge og deres familier. Forebyggingen må rettes mot både gutter og jenter, for begge kjønn er utsatt for rekruttering og utnyttelse i kriminelle nettverk. Oppfølging, veiledning og støtte til foreldre i en tidlig forebyggingsfase kan derfor være avgjørende i arbeidet med å forhindre at barn og unge rekrutteres inn i kriminelle miljøer.

3.2

Sammensatt krysspress

Mange barn og unge vokser opp med tilhørighet til flere kulturer samtidig. Dette kan gi flere fordeler, som å beherske flere språk og ha kjennskap til ulike kulturer. Samtidig kan noen barn og unge som vokser opp i flerkulturelle kontekster også stå i et komplekst spenningsfelt mellom individuelle rettigheter, familiens forventninger og kulturelle normer. For enkelte forsterkes denne kompleksiteten ytterligere dersom kjønn, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering bryter med etablerte normer i familie eller nettverk.

Når vi følger opp utsatte, erfarer vi at mange befinner seg i et krysspress mellom ulike og ofte motstridende normer for hvordan livet skal leves, og hvordan man skal opptre. Dette kan innebære økt risiko for negativ sosial kontroll, ulike former for vold og alvorlige begrensninger i unges selvbestemmelse og livsutfoldelse.

Case: Å leve et skjult liv for å bevare familiens ære

Sara er 19 år og går på videregående skole. Hun er tiltrukket av jenter, men har ikke turt å si dette høyt til noen bortsett fra sine nærmeste venner. Familien merker at Sara er litt annerledes enn de andre jentene de kjenner, og de kommenterer ofte hvordan hun burde oppføre seg og kle seg. Moren er spesielt opptatt av hvordan Sara oppfører seg når de har besøk av slekt og venner fra hjemlandet som er opptatt av religion og tradisjoner.

Sara føler ikke at hun klarer å leve opp til familiens forventninger til hvordan hun burde oppføre seg. Hun lever et dobbeltliv. Hun tror ikke at familien hadde støttet henne om hun var åpen om legningen sin. Sara liker å spille fotball og holde på med data, men moren sier stadig at det ikke passer seg for jenter å drive med slikt. Familien, og spesielt moren, er opptatt av at Sara må være en god datter og ikke bringe skam på dem. Foreldrene har høy status i sitt miljø og forventer at barna skal opprettholde det gode ryktet.

Sara og familien kom til Norge gjennom familieinnvandring med far og har midlertidig oppholdstillatelse. I diskusjoner truer faren noen ganger med å ikke samtykke til fornyelse av Saras oppholdstillatelse. Moren har i det siste også nevnt at de kjenner en mann i hjemlandet som de mener vil være en god ektefelle for Sara. Sara er redd for å miste oppholdstillatelsen hvis hun går imot foreldrene og deres ønsker. Dette gjør at hun lever i en situasjon preget av frykt og psykisk vold. Hun lurer på hvordan hun kan slippe å gifte seg med mannen foreldrene har valgt for henne.

3.2.2

Sammensatt krysspress og risiko for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold

Det er vanlig å oppleve ulike typer krysspress gjennom livet, og konsekvensene av å stå i slikt press kan være flere. For mange av dem vi følger opp, har krysspresset fått store konsekvenser for den utsattes psykiske helse, selvfølelse og mulighet til å bestemme over eget liv. I sitt arbeid på skolene snakker mangfoldsrådgiverne ofte med elever og utsatte om hvordan de kan navigere dette krysspresset på en måte som fungerer for dem.

Historien om Sara viser en person som er i konflikt med egen familie fordi hun ikke passer inn i de tradisjonelle kjønns- og seksualitetsnormene som står sterkt i slekten. Den illustrerer hvordan individuelle preferanser og uttrykk kan kolliderer med kulturelle forventninger, særlig i en kontekst der familie, kultur og normer fra opprinnelseslandet veier tungt.

Dersom det blir kjent at et familiemedlem har en annen legning, kan det i noen tilfeller innebære en frykt for ærestap både for familie i Norge og for storfamilie i opprinnelseslandet. Mange har også blitt utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold fra egen familie og nettverk som et forsøk på å kontrollere at personen lever i tråd med familiens normer og forventninger. Forskning viser at skeive med minoritetsbakgrunn kan være særlig utsatt for slik kontroll og vold.³⁹ Dette gjelder også Sara.

De særskilte tjenestene erfarer at saker som omhandler brudd med familiens forventninger til kjønn og seksualitet, kan være krevende. Kompetanseteamet veileder i flere saker der unge for første gang tør å fortelle om situasjonen sin til en lærer eller annen voksen de stoler på. Et grundig kartleggingsarbeid er avgjørende i disse sakene.

I Saras situasjon er det viktig å kartlegge graden av negativ sosial kontroll hun utsettes for, og om kontrollen har eskalert i det siste. Eskalerende kontroll i kombinasjon med at moren nevner en potensiell ekteskapskandidat, kan være en indikator på forhøyet risiko for at familien allerede har kommet et stykke på vei i bryllupsplanleggingen. Hvor langt planleggingen har kommet, er også relevant for risikovurderinger knyttet til en eventuell reise for Sara. Dette viser hvordan ulike bekymringer i situasjonen kan påvirke og forsterke hverandre.

Det understreker samtidig hvor viktig det er at lærere, helsesykepleiere og andre fagpersoner har noen de kan drøfte slike saker med. Når fagpersoner tar kontakt, veileder Kompetanseteamet om hva som bør kartlegges først, og gir forslag til konkrete spørsmål som kan stilles i en innledende samtale med den utsatte. Det vil deretter være viktig å utarbeide en sikkerhetsplan for den utsatte, i tilfelle hen trenger akutt hjelp.

Noen saker krever flere veiledningssamtaler på grunn av kompleksitet i problemstillingene og derigjennom også endringer i hjelpebehovet til den utsatte. Kompetanseteamet deltar i møter med flere instanser der det er behov for at instansene får en felles drøft av situasjonen for den utsatte og hvilke tiltak som kan være aktuelle.

Mange av de utsatte personene vi følger opp, opplever stor grad av ambivalens. De vegrer seg gjerne for å gå mot familiens ønsker, selv om de lever under kontroll og vold. Det kan være sammensatte grunner til dette. Hva familien mener, og at familien har det bra, er viktig for de fleste mennesker, og særlig for personer som er vokst opp i en kontekst der kollektive verdier står sterkt. Vi erfarer også at utsatte ofte er bekymret for at deres valg og handlinger skal få konsekvenser for søsken og andre familiemedlemmer. De kan for eksempel bekymre seg for at foreldre eller besteforeldre skal få dårligere helse hvis de

³⁸ Liden, H., Damsa, D., Brekke, J.-P. & Hoen, M.F. (2024). [Trøblete utenlandsopphold. Barn og unge voksne tilbakeholdt i utlandet: fenomenforståelse og oppfølging. Rapport 2024:4. Institutt for samfunnsforskning.](#)

³⁹ Liden, H., Damsa, D., Brekke, J.-P. & Hoen, M.F. (2024). [Trøblete utenlandsopphold. Barn og unge voksne tilbakeholdt i utlandet: fenomenforståelse og oppfølging. Rapport 2024:4. Institutt for samfunnsforskning.](#)

Akin, D., Wold, L.K., Stokke, M. & Skarli, J.B. (2022). [På leting etter trygghet: Integrasjon av LHBTIQ+-flyktninger i Norge \(pdf\).](#) Skriftserien 25-2022. Østlandsforskning. Proba samfunnsanalyse. (2024). [Negativ sosial kontroll på skolen \(pdf\).](#) Proba-rapport 2024-3.

ikke følger familiens ønsker, eller at søsken skal få problemer med å finne en ektefelle.

Trusler knyttet til oppholdstillatelse, kombinert med manglende kunnskap om egne rettigheter, kan gjøre at noen vegrer seg for å gå mot familiens ønsker og blir værende i en skadelige og voldelige familierelasjoner lenger enn nødvendig. Kompetanseteamet erfarer for eksempel at voldsutøvere bevisst kan true med å ikke samtykke til fornyelse av oppholdstillatelsen når den voldsutsatte har kommet til Norge gjennom familieinnvandring.

Å miste kontakten med egen familie er for mange svært krevende. For noen innebærer det også behov for sikkerhetstiltak.⁴⁰ Dette kan bidra til at mange vegrer seg for å bryte med familiens normer for kjønn og seksualitet, og heller prøver å skjule denne delen av identiteten sin. Noen velger også å leve et dobbeltliv. Kompetanseteamet erfarer i enkelte saker at skeive har gått med på å gifte seg med en av det motsatte kjønn, for eksempel med noen i familiens hjemland.

Utad er de i et heterofilt ekteskap og bidrar til å styrke båndet til hjemlandet gjennom en mulig familieinnvandring. Parallelt med dette har de gjerne en kjæreste under dekke av å være en nær venn som de tilbringer mye tid med. Vi erfarer at mange utsatte har vært villig til å leve med fysisk, psykisk og latent vold i lang tid, fremfor å skulle bryte helt med egen familie og miljø.

3.3

Tverrfaglig oppfølging i komplekse saker

Casene viser at de særskilte tjenestene ofte arbeider med komplekse og sammensatte saker der flere former for sårbarhet virker sammen. I slike saker finnes det sjelden enkle løsninger, og det er derfor avgjørende med et helhetlig, langsiktig og koordinert samarbeid på tvers av sektorer og tjenester. For særlig sårbare grupper, som lhbt+-personer, er det ofte behov for ekstra tilpasset og helhetlig oppfølging. De utsatte kan stå i et sammensatt krysspress der frykt for avvisning, press og trusler hever terskelen for å søke hjelp. I slike situasjoner er det viktig at tjenesteapparatet har god fenomen- og relasjonskompetanse. Tilgang til trygge voksne, støttende nettverk og inkluderende skole- og nærmiljøer kan fungere som viktige beskyttelsesfaktorer.

Kompetanseteamet og de andre særskilte tjenestene er et tydelig eksempel på hvordan tverrfaglig samarbeid kan bidra til helhetlig støtte for tjenestene som møter personer utsatt for æresmotivert vold. Samordnet innsats gir felles forståelse av risikobildet og handlingsrommet, og legger til rette for mer treffsikre, koordinerte og bærekraftige tiltak over tid.

Selv når det er et tydelig ønske om samarbeid, kan lovverket sette begrensninger. Taushetsplikten, som skal beskytte den enkelte, kan samtidig skape utfordringer for tverretattlig samarbeid – selv når målet er å sikre helhetlig og forsvarlig oppfølging av særlig sårbare personer. I noen situasjoner må man nå opp til terskelen for avvergingsplikten (straffeloven § 196) for å kunne dele informasjon. Dette viser hvor viktig det er å arbeide forbyggende, slik at situasjonene ikke blir så alvorlige at avvergingsplikten utløses.

⁴⁰ Gulli, M. Košuta, M., By, M.T & Aarbakke, M.H. (2023). «Noen ganger stopper situasjonen folk, men jeg vil fortsette å leve» (pdf). Likestillingssenteret KUN.

Kapittel 4

Forebygging og kompetanse- heving

4.1

Forebyggende arbeid

Forebygging handler om å redusere faren for at noe uønsket skjer. Alle de særskilte tjenestene arbeider forebyggende, både gjennom kompetanseheving og gjennom veiledning som kan bidra til å avverge og forhindre alvorlige situasjoner. Gjennom sin direkte kontakt med barn, unge og voksne er mangfoldsrådgiverne den av de særskilte tjenestene som har best mulighet til å jobbe langsiktig med holdningsendring og forebygging.

4.1.1

Forebyggende arbeid med barn, unge og voksne

Mangfoldsrådgiverne arbeider forebyggende mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold på flere vis. En viktig del av dette arbeidet er å bygge tillit til elevene og gjøre seg kjent på skolen der de er utplassert. Dette bidrar til å senke terskelen for at sårbare og utsatte personer tar kontakt. Arbeidet innebærer at mangfoldsrådgiveren er en synlig og trygg voksenperson i skolemiljøet, har ulike markeringer på skolen, for eksempel av kvinnedagen og pride, eller arrangerer dialogverksted for foreldre.

Mangfoldsrådgiverne har også temaspesifikk undervisning i klasser for å øke elevenes kompetanse og bevissthet på utfordringer og handlingsalternativer knyttet til retten til å bestemme over eget liv. Dette er et forebyggende tiltak som treffer store deler av elevmassen. Målgruppen inkluderer personer som er utsatt for negativ sosial kontroll og/eller æresmotivert vold, personer som kan bli utsatt i framtiden, og personer som har venner eller bekjente som er utsatt. I et forebyggingsperspektiv er det relevant at alle disse gruppene får informasjon og kjenner til relevante rettigheter og handlingsalternativer.

I 2025 ga mangfoldsrådgiverne råd og veiledning i 1012 saker som ikke var direkte knyttet til negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, men som lå i randsonen av mandatet deres. Mange tar kontakt for å få hjelp med livsmestring, og har behov for emosjonell støtte i spørsmål om identitet, tilhørighet, kompliserte familierelasjoner og utenforskap. Flere

forteller om tanker, følelser og opplevelser de føler at de ikke kan dele med familien.

Mangfoldsrådgiverne erfarer at det i noen av disse sakene avdekkes bekymring for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, men ofte først etter flere samtaler med eleven. I et forebyggingsperspektiv er det derfor viktig at terskelen for å ta kontakt oppleves som lav, slik at elevene føler at de kan komme tilbake hvis de eller noen de kjenner, trenger veiledning på et senere tidspunkt.

Digitale ressurser for forebygging

Ung.no er det offentliges informasjonskanal for ungdom. Målgruppen er ungdom mellom 13 og 20 år. Nettstedet tilbyr kvalitetssikret informasjon om rettigheter, plikter og muligheter, slik at ungdommer får hjelp til å ta gode, selvstendige valg. Ung.no tilbyr også en spørretjeneste som besvares av et bredt fagpanel der både Kompetanseteamet og mangfoldsrådgiverne bidrar. Kompetanseteamet bidrar i tillegg med fagartikler om tematikken på nettstedet.

Informasjonen om Kompetanseteamet på Bufdirs nettsider ble revidert og oppdatert i 2025 og ligger nå på domenet kompetanseteamet.no. På disse sidene skal tjenesteapparatet enkelt kunne finne fram til nyttige ressurser, for eksempel veiledere, begrepsforklaringer, råd til samtale med barn og informasjonfilmer.

Nettportalen Nora har også i 2025 vært del av IMDis arbeid mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Portalen retter seg mot alle barn, ungdommer og unge voksne som opplever at rettighetene deres, slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon og i norsk barnelov, blir begrenset eller ikke blir ivaretatt. På Nora deles historier fra virkeligheten, og leserne får informasjon om rettigheter og hvor de kan henvende seg for råd og veiledning. Nora fungerte også som landingsside for IMDis forebyggende sommerkampanje i sosiale medier. Sommerkampanjen fokuserer særlig på å forebygge negativ sosial kontroll, æresmotivert vold og ufrivillige utenlandsreiser.

4.1.2

Forebyggende arbeid rettet mot foreldre og endringsarbeid i familien

Dialog med foreldre og familier kan være en viktig del av det forebyggende arbeidet. I forebyggingsfasen prøver mangfoldsrådgiverne derfor å involvere foreldre og familier i oppfølgingen av barn og unge der det er mulig. Ved ungdomsskoler og voksenopplærings-sentre arbeider rådgiverne særlig med forebyggende tiltak rettet mot foreldre, i samarbeid med skolen og relevante tjenester.

Noen mangfoldsrådgivere tilbyr veilednings- og refleksjonsøkter med foreldregrupper som ledd i forebyggingen. Mangfoldsrådgiverne på ungdomsskoler har gode erfaringer med å arrangere dialogverksted for foreldre, mens mangfoldsrådgiverne på vokse-nopplærings-sentre kan ha undervisningsopplegg for deltakerne. Flere mangfoldsrådgivere holder i tillegg ICDP-kurs i samarbeid med lokale tjenester. Videre deltar en del mangfoldsrådgivere på foreldremøter i regi av skolen, eller de bidrar på andre måter i skolens ordinære arbeid med foreldrene. Dette er alle verdifulle arenaer hvor mangfoldsrådgivere sammen med foreldre kan reflektere rundt tematikk knyttet til negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, blant annet grensegangen mellom positiv og negativ sosial kontroll i foreldrerollen. Særlig foreldre med kort botid i Norge gir uttrykk for at det er nyttig å få veiledning om det å være foreldre i et annet land enn det de selv er oppvokst i.

Noen mangfoldsrådgivere tilbyr også individuell foreldreveiledning når det er ønskelig og mulig. De erfarer at det ligger et stort endringspotensial i dialog med foreldre i saker der elevene opplever at strenge foreldrerestriksjoner hindrer dem i å delta fullt ut i skolehverdagen. Dette kan for eksempel gjelde foreldre som ikke ønsker at barna skal delta på klasseset eller i svømmeopplæring. I slike situasjoner bruker mangfoldsrådgiverne tid på å forklare hensikten med aktivitetene og trygge foreldrene på at barna blir ivaretatt av trygge voksne. I mange tilfeller fører slik individuell veiledning til at eleven får delta på lik linje med resten av elevgruppen.

En årsak til at foreldre utøver negativ sosial kontroll overfor barna sine, kan være manglende kjennskap eller tillit til det norske tjenesteapparatet og samfunnet for øvrig. I det forebyggende arbeidet forsøker mangfoldsrådgiverne derfor å bygge bro og koble på det ordinære tjenesteapparatet – som barnevern, familievernkontor og helsetjenester – når det er relevant. Frivillige organisasjoner er også viktige samarbeidspartnere i arbeidet med å styrke og veilede foreldre og kan være en sentral støttespiller for dem.

Foreldre og familie er svært viktig for de fleste barn og spiller ofte en nøkkelrolle i å oppnå positiv endring. Det er derfor viktig å vurdere om situasjonen kan løses gjennom dialog og veiledning med foreldre. Samtidig må det vurderes hvilken risiko dette kan innebære for barnet, og om det å involvere foreldrene kan forverre en allerede vanskelig situasjon. Mangfoldsrådgiverne vurderer derfor alltid om det er forsvarlig å involvere foreldrene, eller om meldeplikten og/eller avvergingsplikten er utløst og saken må håndteres av instanser som barnevernet eller politiet for å sikre barnet nødvendig beskyttelse og hjelp.

4.2

Kompetanseheving

De særskilte tjenestene har samlet sett fått flere henvendelser om kompetansehevingsoppdrag i 2025 enn tidligere år. Samtidig rapporterer tjenestene som gir råd og veiledning i enkeltsaker, at pågangen av enkeltsaker påvirker kapasiteten deres til å drive kompetanseheving. I 2025 har vi derfor samarbeidet om forespørsler om kompetanseheving for å kunne følge opp flest mulig av dem.

Kompetanseheving er en viktig del av arbeidet vårt og vil få stor oppmerksomhet fremover, blant annet gjennom en felles tiltaksplan for å styrke kompetansen i tjenesteapparatet og gjøre de særskilte tjenestene bedre kjent. Kompetansehevende tiltak gjør ansatte i tjenesteapparatet bedre rustet til å gjenkjenne, kartlegge og forebygge negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, og bidrar til at flere vet hvem de kan kontakte for

bistand i saker som gjelder disse problemstillingene. Slik kan kompetansehevingsarbeidet vårt bidra til at flere utsatte blir fanget opp og fulgt opp av både det særskilte og det ordinære tjenesteapparatet.

4.2.1 IMDis fagteam

IMDis fagteam jobber hovedsakelig med å øke bevisstheten og kunnskapen om negativ sosial kontroll og æresmotivert vold blant ansatte i opplærings- og integreringstjenester, også på skoler som ikke har egen mangfoldsrådgiver.

I 2025 gjennomførte fagteamet 53 kompetansehevingsoppdrag, fordelt på alle landets fylker, og nådde til sammen 3523 personer. Dette er en nedgang fra 2024, da fagteamet hadde 76 slike oppdrag. Nedgangen henger sammen med midlertidig redusert kapasitet i fagteamet i 2025. De fleste oppdragene ble gjennomført ved fysisk oppmøte, men noen ble også gjennomført digitalt eller som hybride løsninger. Fagteamet erfarer at flere tjenester både ønsker og trenger mer kompetanse om negativ sosial kontroll og

æresmotivert vold.

Fagteamet nådde ut til et bredt utvalg av tjenester gjennom oppdragene. Vi vil særlig trekke frem ansatte i kommunale tjenester, helsesykepleiere og lærere ved videregående skoler. Vi nådde også mange studenter gjennom samarbeid med utdanningsinstitusjoner. De fleste oppdragene kommer i stand etter bestillinger direkte til fagteamet, men vi deltar også på andre relevante arrangementer for å informere om hvordan fagteamet kan bidra. Fagteamet samarbeider med fylkeskommunene, og de fylkesvise nettverkene er en sentral del av arbeidet vårt med kompetanseheving i tjenesteapparatet. Gjennom tett dialog og systematisk samarbeid har vi etablert arenaer der ansatte fra ulike sektorer, blant annet skole, helse, barnevern, politi, Nav og flyktningtjenesten, møtes for å dele erfaringer, drøfte utfordringer og styrke sin faglige forståelse av negativ sosial kontroll og æresmotivert vold.

De fylkesvise nettverkene bidrar til å forankre arbeidet regionalt og sikre at kompetansehevingen skjer i tråd med lokale behov og risikobilder. Når aktører

møtes på tvers av tjenester, styrkes både samhandlingen og den tverrfaglige forståelsen, noe som er avgjørende i saker som ofte er komplekse og krever koordinert innsats. Evalueringer viser at kompetansebehovet er stort, og at det er spesielt nyttig å legge til rette for case-arbeid med fokus på samhandling tjenestene imellom.

Håndboken for forebygging og håndtering av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, som IMDi lanserte i 2024, er fortsatt etterspurt. Det bekrefter at det fremdeles er et stort behov for mer kunnskap om temaene fagteamet jobber med.

4.2.2

Mangfoldsrådgiverne

Mangfoldsrådgiverne gjennomfører jevnlig kompetansehevingsoppdrag ved egne og nærliggende skoler. De holder workshops og foredrag for tjenester som jobber med sårbare og utsatte personer, blant annet for voksenopplæringscentre, skolehelsetjenesten, Oppfølgingstjenesten (OT), pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), lokale barnevernstjenester og flyktningtjenesten. I tillegg deltar mange rådgivere på nettverkssamlinger og fagdager med representanter fra skoler og andre relevante tjenester, og de arrangerer slike samlinger og fagdager selv.

I 2025 gjennomførte mangfoldsrådgiverne i underkant av 300 kompetansehevingsoppdrag rundt om i Norge, og nådde til sammen rundt 12 500 personer. Flere av oppdragene ble gjennomført i tett samarbeid med de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), kommuner og fylkeskommuner og de øvrige særskilte tjenestene.

Mangfoldsrådgiverne erfarer at det å gi opplæring i tematikken vi jobber med, kan føre til at flere i tjenesteeapparatet tar kontakt for råd og veiledning i konkrete saker. Dette kan igjen bidra til at flere utsatte får nødvendig veiledning.

4.2.3 Spesialutsendingene for integreringssaker

Formålet med kompetansehevingsarbeidet til spesialutsendingene er å bidra til en mer proaktiv innsats i Norge, slik at utsatte personer identifiseres og får bistand før situasjoner utvikler seg til ufrivillige utenlandsopphold. I 2025 gjennomførte spesialutsendingene dette arbeidet gjennom tre kompetansehevingsuker i Norge og gjennom faglige bidrag i form av foredrag, møter, seminarer og dialog med tjenesteeapparatet og frivillige organisasjoner. I løpet av året bidro spesialutsendingene til 28 kompetansehevingsoppdrag rettet mot de ordinære tjenestene i Norge.

I kompetansehevingsarbeidet deler spesialutsendingene erfaringer fra arbeidet med enkeltsaker samt land- og regionkunnskap opparbeidet gjennom utstasjonering i utlandet. Kompetansehevingen i 2025 ble gjennomført både digitalt og gjennom fysisk deltakelse på seminarer, konferanser og nettverkssarenaer under oppholdene i Norge. Temaene som ble belyst, omfattet blant annet forebygging og håndtering av enkeltsaker og transnasjonale problemstillinger knyttet til negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Deltakernes tilbakemeldinger indikerer at kompetansehevingen har vært faglig solid og av stor nytte i arbeidet med slike saker.

4.2.4

Kompetanseteamet

Kompetanseteamet har et særskilt ansvar for å styrke kompetansen i de syv direktoratenes underliggende tjenester. Kompetansehevingen tilpasses behovene i de aktuelle tjenestene. Når teamet mottar en forespørsel om å holde et innlegg eller arrangere en fagdag, får representantene som har spesifikk kunnskap om det aktuelle tjenesteområdet og dets lovverk, det faglige ansvaret for innholdet. De fleste av representantene i teamet har lang praksiserfaring og god kjennskap til utfordringene tjenestene står i. Dette bidrar til at tjenestene opplever kompetansehevingen som relevant og nyttig for deres arbeid. Under en fagdag går Kompetanseteamet som regel gjennom de vanligste fenomenene knyttet til negativ

sosial kontroll og æresmotivert vold. Det holdes også faglige innlegg om hvordan profesjonelle kan gjenkjenne og kartlegge bekymringer i møte med barn, unge og voksne utsatte, og hvordan de kan møte utsatte på en trygg og støttende måte. Fagdage kombinerer ofte teori, praksiserfaring og casebasert refleksjon.

Kompetanseteamet samarbeider også med IMDi og spesialutsendingene for integreringsaker om fagdager med særlig vekt på kompetanseheving om ufrivillige utenlandsopphold.

I 2025 gjennomførte Kompetanseteamet en rekke tjenestespesifikke kompetansehevingsoppdrag, særlig for Nav, voksenopplæringen og flyktningtjenesten, barnevernstjenesten og utlendingsforvaltningen. Teamet holdt også innlegg på seminarer og konferanser, blant annet i samarbeid med RVTS og Hjelpeskilden. Totalt bidro Kompetanseteamet med hele eller halve fagdager eller med faglige innlegg på 80 arrangementer.

Vitne i nemnds- og rettssaker

Representanter fra Kompetanseteamet innkalles som ekspertvitner i flere saker i løpet av et år. I mange tilfeller er det fordi man ønsker at saken skal bli godt opplyst med fenomenspesifikk kompetanse som anses å være særlig relevant. Dette kan være en konsekvens av at tjenesteapparatet har blitt bedre på å identifisere fenomenene.

I saker som omhandler mindreårige, har Kompetanseteamet vitnet når det har vært behov for fenomenspesifikk kompetanse for å vurdere risikoen for den mindreårige og potensiell dynamikk i kjerne- og storfamilie ved æresmotiverte konflikter. Vi har også svart på spørsmål om særlige omsorgsbehov hos barn som har vært utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, og hvordan man kan forstå ambivalens og ulike mestringsmekanismer hos barn og unge som er utsatt.

Kapittel 5

Samlet innsats og veien videre

5.1

De særskilte tjenestenes samlede innsats for 2025

Tallene for 2025 viser utstrakt bruk av de særskilte tjenestene. Alle tjenestene som veileder i enkeltsaker, har hatt stor pågang, og flere har gjennomført flere kompetansehevingstiltak enn tidligere år.

Et økende antall saker kan henge sammen med at vi har blitt bedre kjent, både blant utsatte og i tjenesteapparatet, og at vi samlet sett har nådd bredere ut. Styrket kompetanse i tjenesteapparatet kan også bidra til at flere saker identifiseres, og at flere som utsettes for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, får tilbud om bistand og oppfølging.

Slik vi registrerer og rapporterer aktiviteten vår i dag, er det vanskelig å si noe om den direkte effekten av veiledningen og bistanden vi gir. Det er behov for mer kunnskap om resultatene av den forebyggende innsatsen. IMDi har derfor satt i gang et FoU-prosjekt der målet er å utvikle metoder og rutiner for å måle resultater og effekter av de særskilte tjenestenes arbeid.

Vi erfarer at mange av dem som kontakter oss, både enkeltpersoner og tjenester, tar kontakt flere ganger. Det kan tyde på at de opplever kontakten som nyttig. De særskilte tjenestene har samarbeidet tett det siste året, både i enkeltsaker og i kompetansehevende arbeid, og erfaringene viser at dette har stor verdi. Gjennom koordinert innsats og felles prioriteringer styrker vi kvaliteten på veiledning og opplæring, og når bredere ut, både til utsatte og til tjenesteapparatet.

De ulike tjenestene bidrar med komplementær spesialkompetanse, noe som samlet gir et mer helhetlig tilbud. I tillegg innhenter vi erfaringsbasert kunnskap og tilbakemeldinger fra ulike deler av det ordinære tjenesteapparatet. Dette gir oss et bredere kunnskapsgrunnlag og styrker evnen til å identifisere utviklingstrekk og behov på tvers av sektorer.

5.2

Videre innsats

Arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold har gradvis blitt både mer systematisk og mer omfattende. Regjeringens handlingsplaner, deriblant Sjef i eget liv (2025–2028), bygger videre på tidligere satsinger og legger vekt på styrket rettsvern, forebygging, kompetanseheving og bedre samhandling mellom ulike sektorer. Sammen med økte ressurser og bredere involvering fra både offentlige aktører og frivillige organisasjoner har dette bidratt til en mer helhetlig og koordinert innsats over tid.

Utviklingen medfører samtidig større forventninger til strukturert samarbeid og kompetanseoverføring samt god beredskap i de særskilte tjenestene i årene som kommer. Disse utviklingstrekkene danner bakteppet for flere pågående og kommende endringer i regelverk og tiltak som vil ha betydelig innvirkning på de særskilte tjenestenes fremtidige arbeid.

Forslag til ny lov om den særskilte innsatsen mot negativ sosial kontroll og æremotivert vold

En ny lov om særskilt innsats mot negativ sosial kontroll og æremotivert vold skal etter planen behandles i Stortinget i 2026. Hovedformålet med loven er å gi rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i de offentlige organene som yter den særskilte innsatsen mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, og et tydelig rettslig grunnlag for deling av taushetsbelagte opplysninger mellom disse organene, og fra dem til det øvrige tjenesteapparatet, når det er nødvendig for å yte den særskilte innsatsen.

Dersom Stortinget vedtar lovforslaget, blir det førende for de særskilte tjenestenes arbeid fremover.

Utreiseforbud ved fare for skadelig utenlandsopphold

NOU 2024: 13 Lov og frihet foreslo flere regelverkssendringer for å styrke det rettslige vernet for personer som står i fare for ufrivillig utenlandsopphold. I handlingsplanen Sjef i eget liv (2025–2028) varslet

regjeringen at den ville fremme forslag om utreiseforbud for barn og unge som står i fare for å bli utsatt for skadelige utenlandsopphold, samt endringer i passregelverket og regler om informasjonsutveksling for å sikre at et slikt forbud får nødvendig effekt.

Stortinget vedtok i 2025 endringer i barnevernsloven som gir barneverns- og helsenemnda adgang til å treffe vedtak om at et barn ikke kan forlate Norge (utreiseforbud) dersom det er en nærliggende fare for at barnet i utlandet vil bli utsatt for mishandling, eller alvorlig fare for barnets liv eller helse eller annen alvorlig omsorgssvikt.⁴¹ Formålet med lovendringene er å forebygge negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. Utreiseforbudet skal styrke barns rettssikkerhet og gi myndighetene et mer treffsikkert virkemiddel for å forhindre skadelige utenlandsopphold.

For de særskilte tjenestene innebærer lovendringene et behov for oppdatert kompetanse, tydelig rolleavklaring og tett samhandling med barnevern, politi og utlendingsmyndigheter i vurderinger av risiko og oppfølging av saker.

Videreutvikling av mangfoldsrådgiverordningen

IMDi har i 2025 arbeidet med videreutvikling av mangfoldsrådgiverordningen og standardisering av tjenesten. IMDi har blant annet vurdert mangfoldsrådgivernes arbeid på tvers av skoler, det forebyggende arbeidet de gjør overfor foreldre, og hvordan dette arbeidet kan videreutvikles.

E-læringskurs for skoleansatte

I 2025 har IMDi – i samarbeid med Udir og Bufdir – utviklet et e-læringskurs rettet mot ansatte i videregående skole. Kurset bygger på innsikt fra relevante fagmiljøer, mangfoldsrådgivere og eksisterende forskning på feltet og er utviklet for å styrke de ansattes forståelse, gjenkjennelse og handlingskompetanse i møte med elever som kan være utsatt for negativ sosial kontroll eller æresmotivert vold.

Kurset kombinerer film, quiz, refleksjonsoppgaver og interaktive aktiviteter for å legge til rette for engas-

jement, refleksjon og praktisk læring. Kurset ble ferdigstilt i januar 2026 og markerer avslutningen av fase 1 i arbeidet.

Resultater og virkninger av de særskilte tjenestenes arbeid mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold

På oppdrag fra IMDi har Fafo vurdert metoder for å måle resultater og virkninger av de særskilte tjenestenes arbeid mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold. De har blant annet utviklet indikatorer og rapporteringsverktøy som gir bedre kunnskap om arbeidets innhold og effekter. I 2026 vil IMDi vurdere Fafos anbefalinger som del av det kontinuerlige arbeidet med å dokumentere hele bredden av aktiviteter og resultater, og dermed bidra til bedre styring og utvikling av praksis.

Foreldrerestriksjoner og vold i hjemmet

Velferdsforskningsinstituttet NOVA har på oppdrag fra IMDi gjennomført en studie av foreldrerestriksjoner og vold i hjemmet. Studien bygger på spørreundersøkelsen UngVold 2023, som ble gjennomført ved et representativt utvalg videregående skoler i Norge, med deltakelse fra elever på alle tre klassetrinn.

Studien undersøker hvordan ungdom i videregående skole opplever foreldrerestriksjoner, hvordan slike restriksjoner varierer mellom grupper, og hvordan de henger sammen med vold i nære relasjoner og helseutfordringer. Funnene viser at foreldrerestriksjoner knyttet til vennskap, valg av utdanning og ektefelle er lite utbredt, mens restriksjoner knyttet til kjærlighet og sex før ekteskapet er vanligere, særlig blant jenter og blant ungdom som oppgir at religion er viktig i hverdagen. Slike restriksjoner henger også sammen med mindre deltakelse på sosiale arenaer som fritidsaktiviteter og vennskap.

Studien viser videre at både foreldrerestriksjoner og vold i hjemmet henger sammen med helseutfordringer, men at det i stor grad er volden – ikke restriksjonene i seg selv – som forklarer dette. Det er behov for mer nyansert og kvalitativ forskning

⁴¹ [Barnevernsloven § 5-13 \(lovdata\)](#).

for å forstå disse sammenhengene bedre.

Styrke informasjonen om rettigheter og hjelpetilbud for voldsutsatte personer som kommer på familieinnvandring

Mange som kommer til Norge gjennom familieinnvandring, mangler oversikt over rettighetene sine og vet ikke hvor de kan få hjelp hvis de opplever vold og negativ sosial kontroll. Informasjon finnes, men den kan være vanskelig å finne og å forstå. IMDi og Bufdir har fått i oppdrag å utvikle og iverksette tiltak for å styrke informasjonen om rettigheter og hjelpetilbud for voldsutsatte personer som kommer gjennom familieinnvandring. IMDi skal lede arbeidet i samarbeid med Bufdir, UDI og POD. Målet er klart: riktig informasjon til riktig person til riktig tid – slik at flere finner frem til hjelpen tidligere og tryggere, og slik at tjenestene enklere kan informere og henvise. Prosjektet gjennomføres av Fafo, Comte Bureau og Vi er OSS i tett samarbeid og skal ferdigstilles

i desember 2026. Prosjektet er også utvidet til å omhandle informasjonstiltak rettet mot foreldre, nyankomne innvandrere og unge menn.

Felles oppdrag for de særskilte tjenestene

IMDi og Bufdir har i 2025 utviklet en felles tiltaksplan med mål om å synliggjøre de særskilte tjenestene og styrke kompetansen i de ordinære tjenestene. Planen bygger på en helhetlig og koordinert tilnærming der særskilte og ordinære tjenester utfyller hverandre, og legger til rette for tidlig identifisering, bedre forebygging, mer treffsikre tiltak og økt rettssikkerhet for utsatte personer. Etatene vil arbeide videre med implementering av tiltakene, i samarbeid med andre relevante aktører.

Utvikling og styrking av de særskilte tjenestene over tid

Tidlig fase (1990–2000-tallet)

Arbeidet mot tvangsekteskap og æresmotivert vold organiseres gjennom enkeltstående tiltak og prosjektbaserte løsninger. Hovedvekten ligger på akutt bistand og håndtering av enkeltsaker.

Videreutvikling (siste del av 2000-tallet)

Flere særskilte tjenester blir etablert, inkludert mangfoldsrådgivere ved skoler,⁴² spesialutsendinger for integreringssaker ved utenriksstasjoner og Kompetanse-teamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Innsatsen blir mer strukturert, og det legges mer vekt på forebygging, kompetanseheving og samordning.

Styrking og konsolidering (2010-tallet)

Flere av de særskilte tjenestene styrkes gjennom økte ressurser, tydeligere mandat og bedre forankring i nasjonale handlingsplaner. Det legges større vekt på systematisk samarbeid mellom statlige aktører, kommunale tjenester og frivillige organisasjoner, og på kunnskapsutvikling, styring og dokumentasjon av resultater.

Dagens situasjon

De særskilte tjenestene inngår i en mer helhetlig og koordinert innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, der forebygging, tidlig identifisering og rettssikkerhet står sentralt, og der særskilte og ordinære tjenester i større grad utfyller hverandre.

⁴² Mangfoldsrådgivere ble også utplassert ved enkelte ungdomsskoler og kommunale voksenopplæringsentre gjennom et pilotprosjekt fra skoleåret 2021/2022.

Vedlegg 1

Statistikk

Tabelloversikt**Statistikk over Kompetanseteamets saker**

Tabell 1	Antall saker fra 2015-2025	45
Tabell 2	Saker 2023-2025 fordelt på kjønn	45
Tabell 3	Saker 2023-2025 fordelt på alder	45
Tabell 4	Hovedbekymring i saker 2023-2025	45
Tabell 5	Saker fordelt på landbakgrunn 2023-2025	46
Tabell 6	Saker 2023-2025 fordelt på hvem som henvendte seg om dem	47
Tabell 7	Antall utlendingssaker per år 2022-2025	47

Statistikk over mangfoldsrådgivernes saker

Tabell 8	Antall saker 2017-2025	48
Tabell 9	Saker 2023-2025 fordelt på kjønn	48
Tabell 10	Saker 2023-2025 fordelt på alder	48
Tabell 11	Saker 2023-2025 fordelt på hovedbekymring	48
Tabell 12	Saker 2023-2025 fordelt på landbakgrunn	49
Tabell 13	Saker i 2024-2025 fordelt på hvem som henvendte seg om dem	50

Statistikk over spesialutsendingenes saker

Tabell 14	Antall saker 2017-2025	50
Tabell 15	Saker 2023-2025 fordelt på kjønn	50
Tabell 16	Saker 2023-2025 fordelt på alder	51
Tabell 17	Saker 2023-2025 fordelt på hovedbekymring	51
Tabell 18	Saker 2023-2025 fordelt på landbakgrunn	51
Tabell 19	Saker 2024-2025 fordelt på hvem som henvendte seg om dem	52

Statistikk over Kompetanseteamets saker⁴³

Tabell 1

Antall saker fra 2015-2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Antall saker	399	597	560	595	669	649	759	891	1137	1402	1360

Tabell 2

Saker 2023-2025 fordelt på kjønn

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Jente/ kvinne	809	71 %	1053	75 %	955	70 %
Gutt/ mann	283	25 %	318	23 %	302	22 %
Ukjent	45	4 %	31	2 %	103	8 %
Totalt	1137	100 %	1402	100%	1360	100 %

Tabell 3

Saker 2023-2025 fordelt på alder

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Over 18	545	48 %	747	53 %	631	46 %
Under 18	589	52 %	747	53 %	725	53 %
Ukjent	3	0 %	3	0 %	4	0 %
Totalt	1137	100 %	1402	100 %	1360	100 %

Tabell 4

Hovedbekymring i sakene. 2023-2025

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Trusler/vold	427	38 %	455	32 %	511	38 %
Ufrivillig opphold i utlandet	209	18 %	252	18 %	274	20 %
Negativ sosial kontroll	177	16 %	247	18 %	234	17 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	102	9 %	173	12 %	147	11 %
Frykt for tvangsekteskap	125	11 %	146	10 %	95	7 %
Frykt for kjønnslemlestelse	41	3 %	51	3 %	17	1 %
Frykt for barneekteskap	18	2 %	35	2 %	50	4 %
Gjennomført tvangsekteskap	20	2 %	18	1 %	14	1 %
Barneekteskap (under 18 år på vigselstidspunktet)	8	1 %	11	1 %	8	1 %
Tvunget til å forbli i ekteskapet	...	0 %	9	1 %	9	1 %
Helsehjelp i forbindelse med gjennomført kjønnslemlestelse	...	0 %	...	1 %	0	0 %
Gjennomført kjønnslemlestelse	0	0 %	...	0 %	...	0 %
Totalt	1137	100 %	1402	100 %	1360	100 %

*For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen.

⁴³ Prosenttall er rundet av til hele tall.

Tabell 5

Saker fordelt på landbakgrunn 2023-2025

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 %
Syria	246	22 %	378	27 %	327	24 %
Pakistan	113	10 %	156	11 %	125	9 %
Somalia	102	9 %	136	10 %	136	10 %
Afghanistan	88	8 %	125	9 %	131	10 %
Irak	121	11 %	110	8 %	103	8 %
Russland	49	4 %	51	4 %	53	4 %
Palestina	24	2 %	33	2 %	28	2 %
Eritrea	27	2 %	33	2 %	19	2 %
Tyrkia	16	1 %	31	2 %	39	3 %
Norge	33	3 %	28	2 %	29	2 %
Ukraina	15	1 %	24	2 %	45	3 %
Etiopia	14	1 %	16	1 %	10	1 %
Iran	22	2 %	15	1 %	14	1 %
Kongo	12	1 %	12	1 %	17	1 %
Nigeria	-	-	11	1 %	10	1 %
Sri Lanka	...	0 %	10	1 %	18	1 %
Sudan	15	1 %	10	1 %	29	2 %
Kosovo	...	0 %	9	1 %	7	1 %
Egypt	...	0 %	8	1 %	14	1 %
Marokko	12	1 %
Gambia	14	1 %
Jordan	8	1 %
Andre land*	95	8 %	88	6 %	96	
Ukjent	119	10 %	79	6 %	76	6 %
Totalt	1137	100 %	1402	100 %	1360	100 %

*Alle land som hadde under syv saker i 2025, er tatt ut av tabellen, og sakene er isteden samlet i kategorien «andre land». I 2025 var det 41 land i Kompetanseteamets statistikk som hadde under syv saker.

Tabell 6

Saker fra 2023-2025 fordelt på hvem som henvendte seg om dem

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 %
Barnevernstjenesten	203	18 %	250	18 %	279	21 %
Politiet	191	17 %	247	18 %	140	10 %
Mangfoldsrådgiver / skole med mangfoldsrådgiver	79	7 %	107	8 %	114	8 %
Utenriksstasjon med spesialutsending i integreringssaker	85	7 %	103	7 %	89	7 %
UDI	74	7 %	94	7 %	89	7 %
Nav	69	6 %	79	6 %	146	11 %
Skole uten mangfoldsrådgiver / en skoleansatt ⁴²	41	4 %	67	5 %	67	5 %
Krisesenter	60	5 %	58	4 %	62	5 %
IMDi	55	5 %	44	3 %	28	2 %
Primærhelsetjenesten (utenom skole)	21	2 %	43	3 %	55	4 %
Flyktningetjenesten (introduksjonsprogram)	17	1 %	43	3 %	44	3 %
Familie / venn av utsatte	38	3 %	38	3 %	32	2 %
Frivillige organisasjoner	38	3 %	29	2 %	37	3 %
Skolehelsetjenesten	31	3 %	24	2 %	15	1 %
Barnehage	23	2 %	9	1 %
Spesialisthelsetjenesten	17	1 %	22	2 %	33	2 %
Personen saken gjaldt	31	3 %	17	1 %	35	3 %
Familievernet	15	1 %	7	1 %
Voksenopplæringen / introduksjonsprogram	...	0 %	13	1 %	15	1 %
Asylmottak	12	1 %	...	0 %	12	1 %
Andre	30	3 %	34	2 %	35	3 %
Andre instanser (under 7 saker)	22	2 %	18	1 %	17	
Totalt	1137	100 %	1402	100	1360	100 %

*For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen. Sakene det gjelder, er samlet i kategorien «andre instanser».

Tabell 7

Antall utlendingssaker per år 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
Antall saker	244	301	252	378

Statistikk over mangfoldsrådgivernes saker⁴⁴

Tabell 8

Antall saker 2017–2024

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Antall saker	239	302	542	723	983	950	899	1031	1101

Tabell 9

Saker fra 2023 – 2025 fordelt på kjønn

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 %
Jente/ kvinne	638	71 %	761	74 %	781	71 %
Gutt/ mann	235	26 %	264	26 %	305	28 %
Ukjent	26	3 %	6	1 %	15	1 %
Totalt	899	100 %	1031	100%	1101	100 %

Tabell 10

Saker 2023-2025 fordelt på alder

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 %
Over 18	449	50 %	491	48 %	525	48 %
Under 18	426	47 %	532	52 %	565	51 %
Ukjent	24	3 %	8	1 %	11	1 %
Totalt	899	100 %	1031	100 %	1101	100 %

Tabell 11

Saker 2023-2025 fordelt på hovedbetyrning

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Negativ sosial kontroll	599	66 %	626	61 %	612	56 %
Trusler og vold	142	16 %	195	19 %	188	17 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	60	7 %	106	10 %	142	13 %
Frykt for tvangsekteskap	44	5 %	44	4 %	53	5 %
Ufrivillig opphold i utlandet	37	4 %	26	3 %	57	5 %
Gjennomført tvangsekteskap	9	1 %	7	1 %	...	1 %
Gjennomført kjønnslemlestelse	0	0
Frykt for kjønnslemlestelse	15	1 %
Tvunget til å forbli i ekteskap	8	1 %
Frykt for barneekteskap	10	1 %
Gjennomført barneekteskapet	0
Helsehjelp i forbindelse med tidligere gjennomført kjønnslemlestelse	-	0
Totalt	899	100 %	1031	100%	1101	100 %

For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen.

⁴⁴ Prosenttall er rundet av til hele tall.

Tabell 12

Saker 2023-2025 fordelt på landbakgrunn

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Syria	172	19 %	235	23 %	266	24 %
Somalia	116	10 %	133	13 %	125	11 %
Pakistan	116	11 %	111	11 %	110	10 %
Irak	94	8 %	85	8 %	80	7 %
Afghanistan	77	8 %	75	7 %	100	9 %
Eritrea	29	3 %	20	2 %	38	3 %
Russland	26	3 %	39	4 %	25	2 %
Tyrkia	16	2 %	28	3 %	22	2 %
Ukraina	13	1 %	26	3 %	27	2 %
Norge	26	3 %	22	2 %	29	3 %
Libanon	10	1 %	21	2 %	8	1 %
Palestina	14	2 %	19	2 %	17	2 %
Marokko	13	1 %	15	1 %	11	1 %
Iran	11	1 %	13	1 %	20	2 %
Kongo	0	0 %	12	1 %	20	2 %
Vietnam	12	1 %	9	1 %
Albania	13	1 %	11	1 %	12	1 %
Thailand	0	0 %	7	1 %	10	1 %
Siri Lanka		15	1 %
Etiopia		10	1 %
Kenya		10	1 %
Filippinene		9	1 %
Bangladesh		7	1 %
Ghana		7	1 %
Andre land*					114	10 %
Totalt	899	100 %	1031	100 %	1101	100 %

*Alle land som hadde under syv saker i 2025, er tatt ut av tabellen, og sakene er isteden samlet i kategorien «andre land». I 2025 var det 41 land i mangfoldsrådgivernes statistikk som hadde under syv saker, og disse utgjorde totalt 114 saker. Inkludert i denne kategorien er også saker der landbakgrunn er ukjent (20 saker i 2025).

Tabell 13

Tabell 13 Saker fordelt på hvem som henvendte seg om dem. 2024-2025

	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Skole (grunnskole/vgs)	535	52 %	557	51 %
Den utsatte selv	187	19 %	174	16 %
Skolehelsetjenesten	84	9 %	107	10 %
Voksenopplæringen	41	4 %	43	4 %
Mangfoldsrådgiver	32	4 %	23	2 %
Venn/medelev	23	3 %	23	2 %
Kommunalt ansatt	21	3 %	11	1 %
Helsetjenesten (utenom skole)	18	2 %	31	3 %
Nav	18	2 %	19	2 %
Politiet	15	2 %	12	1 %
Barnevernet (kommunalt)	11	2 %	25	2 %
Oppfølgings tjenesten (OT)/ PPT	10	1 %	13	1 %
Familie	8	1 %	13	1 %
Flyktningetjenesten	8	1 %	17	2 %
Andre	15	1 %
Andre instanser (under 7 saker)			18	2 %
Totalt	1031	100 %	1101	100 %

*For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen. Sakene det gjelder, er samlet i kategorien «andre instanser».

Statistikk over spesialutsendingenes saker⁴⁵

Tabell 14

Antall saker 2017–2025

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Antall saker	180	243	257	250	273	235	245	310	384

Tabell 15

Saker 2023 – 2025 fordelt på kjønn

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Jente/kvinne	152	62 %	202	65 %	233	61 %
Gutt/mann	89	36 %	104	34 %	138	36 %
Ukjent	4	2 %	4	1 %	13	1 %
Totalt	245	100 %	310	100 %	384	100 %

⁴⁵ Prosenttall er rundet av til hele tall.

Tabell 16

Saker 2023-2025 fordelt på alder

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Over 18	71	29 %	135	44 %	126	33 %
Under 18	172	70 %	171	56 %	254	66 %
Ukjent	2	1 %	4	2 %	4	0
Totalt	245	100 %	310	100 %	384	100 %

Tabell 17

Saker 2023-2025 fordelt på hovedbetyrning

	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Ufrivillig opphold i utlandet	162	67 %	203	65 %	246	64 %
Trusler og vold	15	6 %	31	10 %	57	15 %
Negativ sosial kontroll	27	11 %	30	10 %	30	8 %
Frykt for ufrivillig opphold i utlandet	25	10 %	10	3 %	29	8 %
Frykt for tvangsekteskap	20	6 %	10	3 %
Gjennomført tvangsekteskap	7	2 %
Frykt for kjønnslemlestelse	7	2 %
Gjennomført kjønnslemlestelse	0	0 %	0	0 %	0	0
Frykt for barneekteskap
Gjennomført barneekteskap	0	0
Tvunget til å forbli i ekteskapet	0	0%
Totalt	245	100 %	310	100%	384	100 %

For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen.

Tabell 18

Saker 2023-2025 fordelt på landbakgrunn

Land	2023	2023 i %	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Syria	26	11 %	82	27 %	52	14 %
Somalia	84	34 %	79	26 %	84	22 %
Afghanistan	13	5 %	37	12 %	60	16 %
Pakistan	24	10 %	27	9 %	79	21 %
Irak	33	13 %	17	6 %	25	7 %
Russland	18	7 %	17	6 %	20	5 %
Tyrkia	5	2 %	14	4 %
Palestina	7	3 %	0	0 %	7	2 %
Andre land*	35	14 %	51	16 %	43	11 %
Totalt	245	100 %	310	100 %	384	100 %

* Alle land som hadde under syv saker i 2025, er tatt ut av tabellen, og sakene er isteden samlet i kategorien «andre land». I 2025 gjaldt dette 17 land i spesialutsendingenes statistikk for integreringsaker. Kategorien inkluderer også saker der landbakgrunn er ukjent (to saker i 2025).

Tabell 19

Saker 2024-2025 fordelt på hvem som henvendte seg om dem

Hvem meldte saken	2024	2024 i %	2025	2025 i %
Den utsatte selv	67	22 %	103	27 %
Familie	65	21 %	93	24 %
Utenriksdepartementet	28	9 %	42	11 %
Politiet	23	7 %	37	10 %
Barnevernet	24	6 %
Andre	9	3 %	11	3 %
Mangfoldsrådgiver	19	6 %	22	6 %
Frivillige organisasjoner	13	4 %	10	3 %
Skole (grunnskole/vgs)	10	3 %	9	2 %
Kompetanseteamet	9	2 %
Kommunalt ansatte	7	2 %
Andre instanser (under 7 saker)	24	8 %	17	4 %
Totalt	310	100 %	384	100 %

*For å unngå å identifisere noen oppgir vi ikke antall i kategorier med under syv saker. I stedet for antall står det da tre prikker i tabellen. Sakene det gjelder, er samlet i kategorien «andre instanser».

**Ved behov for råd og veiledning eller kompetanseheving kontakt:
Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold**

Telefon: 478 090 50 (mandag–fredag kl. 9–15)

E-post: Kompetanseteamet@bufdir.no

[Kompetanseteamet.no](https://www.kompetanseteamet.no)

IMDis Mangfoldsrådgivere

Telefon: 241 688 00

E-post: post@imdi.no, merk Mangfoldsrådgiver

Presse: presse@imdi.no

<https://www.imdi.no/>

IMDis Fagteam for forebygging av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Telefon: 241 688 00

E-post: post@imdi.no, merk Fagteam

Presse: presse@imdi.no

<https://www.imdi.no/>